

Biblicum

- tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 1 2001 Årg. 65

INNEHÅLL

Redaktionellt. Alvar Svenson	1
Varför bibeltroende lutheraner antar Konkordieboken. John Brug.....	4
Bibeltolkning – det rätta sättet. Kap 12. David Kuske	16
<i>Frågor och svar:</i>	
Dödshjälp. Stefan Hedkvist	28
<i>Litteratur:</i>	
Det långvariga kriget mot Gud (Henry M Morris) (forts.)	
Egil Edvardsen	38
Homoerotik (Chrys C Caragounis). Alvar Svenson	47
Smaka och se att Herren är god. Alvar Svenson.....	50
Anden och Ordet. Alvar Svenson	50
Kärlek, sanning och nåd - kristen katekes AD 2000 (Per-Anders Grunnan)	
Alvar Svenson.....	51
<i>Utblick över samtiden</i>	<i>53</i>
<i>Redovisning.....</i>	<i>56</i>

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Alvar Svenson.

Redaktionskommitté: Alvar Svenson, Carl Peterson och Egil Edvardsen.

Tidskriften utkommer under 2001 med 4 nummer.

Prenumerationspriset för 2001 är 125 svenska kronor (stud 75 kr).

Norska prenumeranter betalar norska kr 115 (stud 70 n kr).

Finska prenumeranter betalar finska mark 90 (stud 60 mark).

Postgiro Sverige 152335-6

Bankgiro Norge 7877.08.15400 (obs! Nytt bankgirornr.)

Leonia Finland 800054-1094992

Tidskriftens expedition:

Carl Peterson, N Stationsgatan 29, S-287 72 Traryd.

E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Redaktionens adress:

Alvar Svenson, Klasgatan 10, S-340 14 Lagan.

E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Glöm inte anmäla adressändring.

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

1/2001

Redaktionellt

Käre läsare och prenumerant.

Välkommen till den sextiofemte årgången av tidskriften. Vi kan från redaktionens sida glädja oss över att ha en trogen läse-och prenumerantkrets. Vi ser det som ett bevis på att det finns ett verkligt behov av en teologisk tidskrift. Under de gångna sextiofem åren har det hänt mycket inom den teologiska världen. Det har på mer än ett sätt varit en sällnings-tid och många har förlorat det andliga fotfästet. Men Guds Ord är detsamma för evigt, det ändras eller förändras inte med mänskliga nycker och tankar. Det står där med samma lyskraft och förmåga att ge liv och frid. Det betyder inte att det är ofarligt att lyssna till villfarelse och lögn tvärtom varnar oss Herrens apostel för att låna vårt öra till det som inte är Guds sanning och uppmanar till flykt från dem som har främmande lära. *”Jag uppmanar er, bröder, att ge akt på dem som vållar splittring och kan bli er till fall, i strid mot den lära som ni har fått undervisning i. Vänd er bort från dem. Ty sådana tjänar inte vår Herre Kristus utan sin egen buk, och med milda ord och vackert tal bedrar de godtrogna människor”* (Rom 16:17-18).

Då man kommit dithän, att Bibeln inte längre är tillförlitlig utan endast människors tankar om Gud och av tvivelaktigt ursprung, då förtar det också all frimodighet till evangelisation och intresse att sprida det glada budskapet. Men Bibeln är trovärdig, den har sitt ursprung i Gud och inte i människan. Det är Guds Ande som inspirerat skrivarna av både Gamla och Nya testamentet. Därför måste Guds folk fortsätta att förkunna detta glada budskap, ett budskap som verkligen gäller alla människor, att Jesus Kristus, Guds enfödde Son, har kommit hit som Frälsare för hela världen. Detta har varit Biblicums största tillgång, att dels få dela med sig av detta underbara evangelium, dels studera och tränga allt djupare in i denna hemlighet. Detta visar sig i den litteratur som Biblicum

under åren gett ut och, alla föredrag som finns på kassetter och inte minst genom tidskriften som med alla sina artiklar utgör en rik källa. Därför blir ju aldrig detta budskap för gammalt eller obrukbart. I vissa sammanhang kan sextiofem år vara en oerhört lång tid men det budskap vi ska förmedla är detsamma idag som det var igår. Vi är övertygade om att det som Jesus, apostlarna och evangelisterna förkunnade har precis samma auktoritet idag och det var ju det Jesus befallde oss att förkunna för alla folk. Vår uppgift som lärjungar till honom är och blir inte att undersöka vad som är gångbart och som kan tänkas ”slå igenom”, uppgiften är att till vår samtid bära fram det som vi själva har tagit emot. Därför vill rekommendera våra böcker och kassetter. Även om vissa av dem är några år gamla är budskapet lika värdefullt.

Nu är vi i färd med att göra en ny katalog med alla böcker som finns på Biblicums förlag. Vidare kommer en förteckning över alla kassetter att tas fram, eventuellt ska kassetter med den högsta inspelningskvaliteten spelas in digitalt och vara tillgängliga för dator.

En annan nyhet är att Biblicum är tillgängligt på Internet, där den största delen av tidskrifterna från 1972 och framåt redan finns inlagd för allmänheten. Adressen är www.biblicum.org. Sedan är det bara att klicka sig fram till den årgång och det nummer man vill läsa. Det är någrahängivna vänner till Biblicum som gjort detta stora arbete helt ideellt, ett arbete för vilket vi är mycket tacksamma.

Nu är det med stor tillförsikt vi ser fram emot det nya året och den tidigare annonserade kursverksamheten och allt annat arbete som ligger framför oss. Inte minst arbetet med tidskriften är mycket inspirerande och spännande och vi hoppas att vi ska kunna erbjuda våra läsare en uppbygglig och givande läsning.

I detta nummer avslutar Egil Edvardsen sin artikelserie om evolutionslärans inverkan på vår samtid såsom författaren Henry Morris ser det. Frågan om dödshjälp kommer upp då och då, Stefan Hedkvist behandlar den i ett svar till en frågande. Så har vi fått ett bidrag i form av ett föredrag av John Brug, som han hållit i Finland sommaren 2000. Det är en viktig fråga han behandlar, nämligen de lutherska bekännelseskriaternas betydelse för oss idag och den diskussionen kommer med all sannolikhet att fortsätta. Vi är tacksamma för detta värdefulla föredrag. Översättningen av D. Kuskes bok går nu mot sitt slut; vi har under ett antal år sysselsatt oss med den och har för avsikt att ge ut hela översättningen i bokform, när detta arbete väl är slutfört.

Till sist vill vi bara påminna om att det är dags att förnya prenumera-

tionen för 2001, om du inte redan gjort det. Gör det redan idag! Det kanske finns någon som du skulle vilja ge bort Biblicum till? Vi vill också påminna om att vi är en ideell stiftelse och är helt beroende av våra understödjares gåvor, varför alla gåvor är välkomna. Än en gång, tack för ert stöd och trogna böner.”*I honom är vi friköpta och har fått förlåtelse för våra synder. Han är den osynlige Gudens avbild, förstfödd före allt skapat. Ty i honom skapades allt i himlen och på jorden, det synliga och det osynliga, tronfurstar och herradömen, makter och väldigheter. Allt är skapat genom honom och till honom. Han är till före allting, och allt består genom honom. Han är huvudet för sin kropp, församlingen. Han är begynnelsen, den förstfödde från de döda, för att han i allt skulle vara den främste. Ty Gud beslöt att låta hela fullheten bo i honom och genom honom försona allt med sig, sedan han skapat frid i kraft av blodet på hans kors — frid genom honom både på jorden och i himlen”* (Kol 1:14-20).

Alvar Svenson

Varför bibeltroende lutheraner antar Konkordieboken

Bekännelse trogna lutherska kyrkors författningar innehåller vanligen paragrafer där Bibeln antas som «Guds inspirerade och ofelbara Ord» och Konkordieboken som «en riktig framställning av Guds Ords rena lära». Bekännelse trogna lutherska präster förutsätts vid sin vigning lova att deras förkunnelse och undervisning skall vara i enlighet med Bibeln och Konkordieboken. Men skulle det inte vara tillräckligt att anta Bibeln och lova att inte lära någonting annat än vad Bibeln lär? Man skulle kunna tycka så. Bibeln skrevs ju ändå genom den helige Andes inspiration. Varför skulle vi då anta bekännelser som skrivits av människor?

Vikten av att ha bekännelser

Vikten och nödvändigheten av att anta en bekännelse framgår tydligt av artikel X i Augsburgska bekännelsen [= CA] som exempel. Luther och Zwingli möttes i Marburg 1529 för att försöka nå överensstämmelse i läran om nattvarden. Båda två accepterade Bibeln som Guds Ord och båda vidhöll att de lärde vad Bibeln lär. Men Zwingli sade att brödet och vinet i nattvarden endast representerar Kristi kropp och blod. Luther sade att Kristi kropp och blod verkligen är närvarande med (with) brödet och vinet och mottas med munnen av varje nattvardsgäst. I Augsburg 1530 ville lutheranerna vara säkra på att ingen skulle kunna säga att lutheranerna lärde och trodde den zwinglianska läran. Att endast säga att de lärde vad Bibeln lär skulle inte visa det. Det var nödvändigt att klart formulera vad de trodde vara den sanna förståelsen av Bibeln. Det gjorde de i artikel X i Augsburgska bekännelsen. De sade att «Kristi lekamen och blod i nattvarden äro verkligen [truly] tillstädes och utdelas åt dem, som undfå [eat in] sakramentet» (*Svenska kyrkans bekännelseskifter*, [=SKB], 1957, s 60). Det var en klar, positiv formulering av vad de lärde på basen av Bibeln i motsats till zwinglianerna, som oriktigt påstod sig undervisa enligt Bibeln, men som förnekade instiftelseordens innebörd. För att göra

kontrasten möjligast tydlig tillade lutheranerna: «De ogilla dem, som lära annorlunda.»

Falska lärare älskar att hävda att de följer Bibeln. Arius, Zwingli, Calvin, katoliker och filippister hävdade alla att de lärde enligt Bibeln. Idag hävdar baptister, pingstvänner och t o m okristna sekter som Jehovas vittnen allesammans att de lär enligt Bibeln. Från kyrkans början till idag har lärare trogna mot Skriftens lära funnit det nödvändigt att dokumentera klart och offentligt vad de tror är Skriftens undervisning, därför att falska lärare från kyrkans första dagar har förvänt Skrifterna för att stöda sina falska läror (2 Petr 3:16). T o m Satan, lögnens fader, förvränger och felciterar Skriften för att understöda sina ränker (Luk 4:10). Följaktligen har bibeltroende kristna alltid brukat skriva ner Skriftens sanningar i otvetydiga bekännelseskrifter som sammanfattar Skriftens sanningar och uttryckligen förkastar villfarelser som uppträder förklädda till sanning.

De lutherska bekännelseskrifterna

De två största tidsperioderna för författande av bekännelseskrifter är tiden kring de kristologiska striderna på 300-talet, som gav de tre ekumeniska trosbekännelserna som vittnesbörd mot det arianska hotet mot Kristi person, och reformationstiden på 1500-talet, som gav den lutherska bekännelsen som en reaktion på Roms och de reformertas undervisning som hotade att undergräva Kristi verk. Dessa två bekännelsesamlingar, samlade i de lutherska bekännelseskrifterna, d v s Konkordieboken, är fortfarande relevanta och viktiga för kyrkan idag.

Också idag lovar en präst offentligt, genom att ansluta sig till Konkordieboken, att lära att alla nattvardsgäster mottar Kristi sanna lekamen och blod i nattvarden så som Bibeln klart lär. Om han bara lovade sin församling «Jag kommer alltid att följa Bibeln», skulle man inte veta vad han skulle undervisa om nattvarden. Han kunde lära som Zwingli lär och hävda, som Zwingli gjorde, att han lär enligt Bibeln. Det här är bara ett exempel. Samma sak kunde hända med många andra läropunkter. Genom att anta bekännelserna i Konkordieboken deklarerar prästen för oss vad han tror är den sanna bibliska läran.

Vad det innebär att ansluta sig till Bekännelseskrifterna

Betyder inte det här att jämställa Konkordieboken, som är skriven av människor, med Bibeln som är Guds Ord? Vi är övertygade om att den heliga Skrift är Guds orubbliga ofelbara ord i allt den säger. Allt Bibeln

säger i vilket ämne som helst är sant därför att det är Guds ord. När Bibeln till exempel säger att Paulus skrev Galaterbrevet eller breven till Timoteus är vi säkra på att han verkligen skrev dem. Det kan inte ha skett något misstag i fråga om författaren till brevet. När Bibeln säger oss att Gud skapade världen på sex dagar, är det en faktaredogörelse för hur världen och allting i den kom till.

Å andra sidan hävdar vi inte att varje historiskt eller vetenskapligt påstående i våra bekännelser är ofelbart sant när vi antar dem. Det finns t ex historiska fel. Ambrosius räknas upp som källa för ett citat i CA VI. Citatet kommer emellertid från en skrift som heter *Ambrosiaster*, som inte skrivits av Ambrosius enligt moderna historiker. Vi ansluter oss inte till detta historiska fel, utan till läran som framkommer i citatet, att «så är bestämt av Gud, att den som tror på Kristus, skall bliva frälst, i det att han utan gärningar, genom tron allena, oförskyllt får syndernas förlåtelse» (SKB, s 59). På samma sätt kommer citatet som tillskrivs Augustinus i CA XVIII från ett verk som idag anses ha en annan författare.

Vi omfattar inte de vetenskapliga synpunkter som nämns i förbigående i bekännelserna. I artikel I i Konkordieformeln heter det «en magnet, som bstrykes med vitlökssaft, varigenom dess naturliga kraft icke borttages utan endast förhindras» (SKB, s 503). Vi omfattar inte föreställningen att vitlökssaft försvagar magneter. Att använda den här satsen mot *quia*-antagandet av bekännelserna är fånigt, för satsen om vitlök och magneter är inte en av bekännarnas satser, utan en del av en sats av Strigel som de avvisar. Deras påstående är: «Vi förkasta att ... arvsynden skulle vara blott ett utvärtes hinder för de goda andliga krafterna och icke en avsaknad av och brist på desamma» o s v (SKB, s 502–503). Oberoende av om bekännarna delade Strigels tro att vitlökssaft hindrar en magnets kraft eller inte, gäller vårt omfattande deras förkastande av Strigels lära att «arvsynden skulle vara blott ett utvärtes hinder för de goda andliga krafterna och icke en avsaknad av och brist på desamma».

Även om vi godkänner alla lärosatserna i bekännelserna, godkänner vi inte deras utläggning av varje bibelställe som anförs. Ibland anförs inte de bästa och lämpligaste bibelbevisen för en lärosats. De anför Rom 14:23, «allt som icke sker av tro, det är synd», som stöd för sin undervisning att endast en kristen som drivs av tro kan göra goda, Gud behagliga gärningar (t ex SKB, s 591). Denna lära är sann och stöds av många Skriftord, men Rom 14:23 hör inte till dem. Sammanhanget runt Rom 14:23 gör det klart att «tro» här inte syftar på frälsande tro på Kristus, utan på övertygelsen att en viss handling är i enlighet med Guds lag. Rom 14:23 lär att

om en kristen är tveksam om en sak är riktig så skall han inte göra den. I det här fallet antar vi bekännelsens lära, men inte dess hänvisning till nämnda bibelställe som stöd för läran.

När vi antar bekännelserna begränsar vi oss inte till att använda bara deras terminologi, inte heller godkänner vi varje argument eller slutledning de gör för att framlägga sin ståndpunkt.

Kort sagt, vi omfattar inte varje påstående om varje ämne i våra bekännelser. Däremot omfattar vi all lära som bekänns i Konkordieboken. Vi binder oss vid bekännelsernas hela läroinnehåll därför att de är en sann utläggning av Guds ord. När vi antar bekännelserna gör vi ingenting utöver att anta Bibelns lära, därför att innan vi antar bekännelserna har vi jämfört Bibelns lära och bekännelsernas lära. Vi antar bekännelsernas lärosatser endast därför att ett studium har visat oss att de överensstämmer med Bibelns undervisning. Ja, endast Bibeln är den enda källan för allt vi tror och lär. Konkordieboken är grund för vad vi lär inte för sig själv, skilt från Bibeln, utan just därför och endast därför att den bygger på Bibeln. Vi använder Lilla katekesen till att undervisa vår ungdom inte som en religiös lärobok med sin egen auktoritet, utan som en bok som enkelt och klart sammanfattar vad Bibeln lär. Att anta Konkordieboken är att anta biblisk lära.

Inte «i den mån» och utan «därför att»

Vi säger att vi «antar bekännelserna i Konkordieboken av 1580, inte *i den mån* (*quatenus*) de överensstämmer med Bibeln, utan *därför att* (*quia*) de är en riktig framställning och utläggning av Guds Ords rena lära.» Är det inte att säga för mycket? Borde vi inte hellre säga, «i den mån de överensstämmer med Guds ord antar vi dem»? Det finns de som anser att man skall anta på det sättet, med den skenbart goda förklaringen att det är det enda sättet man kan anta en mänsklig bekännelse, eftersom människan kan missta sig. Det låter som omsorg om sanningen. I själva verket ifrågasätter ett sådant begränsat antagande Skriftens klarhet och ominstgör värdet av och meningen med en bekännelse.

Om t. ex. en präst omfattar påståendet «Jesus Kristus, sann Gud, född av Fadern i evighet, och tillika sann människa, född av jungfru Maria är min Herre» *i den mån* påståendet stämmer med Skriften, så har han inte talat om huruvida han anser att hela påståendet, en del av det eller ingenting av det är skriftenligt. Om du säger till honom, «Jag förstår att du tror att Jesus föddes av en jungfru», kunde han svara, «Nej, det tror jag inte bokstavligt, för jag ser inte att Bibeln skulle lära det.» Om du säger, «Men

du tror att Jesus är sann Gud», så kunde han säga, «Nej, jag tror inte att det egentligen står i Bibeln.» Han kunde tro bara att Jesus Kristus är sann människa, Marias och Josefs son, och fortfarande anta satsen i Lilla katekesen «i den mån» den överensstämmer med hans uppfattning att Jesus i någon mening är hans herre. En sådan bekännelse är meningslös. Jag kan anta Koranen eller vilken religiös skrift som helst *i den mån* den överensstämmer med Guds Ord. En romersk-katolsk teolog kunde anta de lutherska bekännelserna *i den mån* de överensstämmer med Bibeln.

Quatenus-omfattandet är ett hjälpmedel som låter fromt och som används av liberala lutherska kyrkor för att låtsas följa bekännelserna fastän de förnekar undervisningen. En modern form av detta bedrägeri är det s k «historiska omfattandet». En luthersk teolog kan säga: «Jag omfattar Luthers historiska omdöme i Schmalkaldiska artiklarna att påven är Antikrist.» Med det menar han att det var rimligt för Luther att dra slutsatsen att påven är Antikrist på 1500-talet, men han ålägger inte sig själv eller andra att lära detta idag.

Ett bra exempel på sådant bedrägligt omfattande har vi i godkännandet av de lutherska bekännelserna i den liberala Evangelical Lutheran Church in America. I sin bekännelse hävdar ELCA:

Denna kyrka godkänner den apostoliska, den nicenska och den athanasianska trosbekännelsen som denna kyrkas sanna trosbekännelser. COF 2.04

Denna kyrka godkänner den oförändrade Augsburgska bekännelsen som ett sant vittne för evangeliet, och erkänner som ett med sig i tro och lära alla kyrkor som på samma sätt godkänner dess undervisning. COF 2.05

Denna kyrka godkänner de övriga bekännelseskrifterna i Konkordieboken, nämligen Apologin, Schmalkaldiska artiklarna, Traktaten, Lilla katekesen, Stora katekesen och Konkordieformeln som vidare giltiga tolkningar av kyrkans tro. COF 2.06

Den som känner till hur öppet ELCA-teologer åsidosätter den här bekännelsen som låter bra, faller inte till föga för denna pappersutfästelse. Men också själva ordalydelsen av ELCA:s bekännelse visar på dess tomhet.

De ekumeniska trosbekännelserna godkänns som «sanna trosbekännelser» [true declarations of faith], men inte som de enda sanna lärorna, som är bokstavligen bindande för alla medlemmar. CA höjs över de andra lutherska bekännelserna som den enda bekännelse som är nödvändig för att upprätta kyrkogemenskap. Denna upphöjning av CA avser att minimera de exakta hävdandena och stränga förkastandena i Konkordieformeln. CA godkänns som «ett sant vittne för evangeliet». Ett sådant god-

kännande kräver inte ett godkännande av all dess undervisning, utan bara av dess evangeliebudskap. Det tillåter också andra «sanna vittnen» att godkännas som alternativa tolkningar av tron, som med överenskommelsen om rättfärdiggörelsen med Rom nyligen. På liknande sätt godkänns de övriga lutherska bekännelserna som «giltiga tolkningar av tron», men inte som lärosatser som är bindande för alla kyrkans lärare i all undervisning.

Allt verkligen bindande i det här antagandet av bekännelserna hade förkastats offentligt, t o m innan ELCA:s bekännelse hade stadfäst. Carl Braaten, en ledande ELCA-teolog, anmärkte:

Det är helt felaktigt att säga att de här bekännelserna inte är våra bekännelser därför att vi inte skulle skriva dem på det sättet, eller därför att vi inte är fullt övertygade om allt de säger. (*Principles of Theology*, s 34).

T o m artikelserien i *The Lutheran* som förklarade betydelsen av ELCA:s bekännelse för lekmännen gjorde klart att antagandet av bekännelsens lära är begränsat. I fråga om Apostolicum anmärker Lull:

Ibland kan en kristen känna obehag när han uttalar de här orden. En del blir förvirrade eller nedslagna av trosbekännelsen. Kanske förstår de inte orden. Kanske de förstår men de är inte säkra på att de tror. ... Men vi kan ge intrycket att vårt samfund inte har någon identitet och vår tro inget innehåll om vi inte bryr oss om vad vi tror, eller om vi bara uttalar de delar av trosbekännelsen som vi personligen är säkra på. Att läsa trosbekännelsen sätter en nyttig press på oss att vara klara över vad vi tror. Denna press hjälper oss att växa till fullheten av kyrkans tro. (*The Lutheran*, 19 Dec 1988, s 17).

Lull påstår att Konkordieformeln, lutherdomens grundligaste bekännelse, inte strävar till att avgöra lärostrider utan till att sätta gränser för diskussionen (3 maj 1989, s 15). Det är otroligt att en dogmatiker kan påstå sådant om den mest exakta bekännelse som någonsin skrivits. När en gång beslutet att tillåta läromässig slapphet har fattats verkar det som om ingen bekännelse, hur exakt den än är, kommer att få stå i vägen. De liberala lutherska kyrkorna håller fast vid ett kompromissomfattande av bekännelserna som bedrar de ovaksamma. Jag misstänker att antagandet av bekännelsen i de skandinaviska kyrkorna inte är annorlunda.

Men kan vi vara säkra på att läran vi antar i bekännelserna är trogen mot Guds ord? Frågan är i verkligheten: Talar Gud klart i Skriften? Det gör han. Visserligen finns det sådana som förnekar sådant som Skriften lär klart. Men det gör inte Skriften mindre klar. När Zwingli förnekade den

verkliga närvaron av Kristi lekamen och blod i sakramentet var det inte för att Skriften inte lär det klart, utan för att han inte trodde på vad Jesus säger. Ja, vi får säga om våra bekännelser, att vi tror vad de lär därför att det, som de lär, lärs tydligt i Skriften. Endast otro mot Guds klara ord väcker tvivel på Skriftens undervisning.

Är Konkordiebokens lära föråldrad?

”De lutherska bekännelserna och deras fördömanden var utan tvivel nödvändiga på 1500-talet. Den kristna världen höll på att bryta sig ut från sitt gamla sätt på den tiden. Men vi har kommit långt i förståelse sedan dess. Vi vet så mycket mera om Bibeln idag. Och vi har lärt oss att tolerera varandras läror. När allt kommer omkring har ingen ensamrätt på sanningen.”

Många lutheraner talar på det här sättet idag och anser att bekännelseskriterierna är föråldrade och obrukbara enligt en historiskt-kritisk syn på Bibeln. Ändå hävdar man att man respekterar reformatörernas arbete och tvekar inte att ge de lutherska bekännelseskriterierna en hedersplats i den kristna lärans historia. Men man är inte redo att villkorlöst anta trosartiklarna som lärs i bekännelserna. De är inte ”relevanta i dagens situation”, eller så är de ”alternativ eller förslag till kyrkan.”

Bekännelsernas begränsningar

Det måste medges att bekännelseskriterierna har sina begränsningar. Det finns kristna sanningar som nu är i skottlinjen som bekännelserna inte behandlar särskilt (t ex Skriftens ofelbarhet och kvinnans roll i kyrkan). Bekännelserna har inte samma vidd som Skriften som de är tagna från. De skrevs inte som omfattande läroframställningar, utan som svar på sin tids omstridda lärofrågor. Av den orsaken minskar inte antagandet av bekännelserna behovet av nya läroställningstaganden inför vår tids lärostrider.

Bekännelserna behandlar inte utförligt varje lära som de berör. Inte ens den längre tyska versionen som innehåller en del av en predikan av Luther, behandlingen av Jesu nedstigande i helvetet i FC, Sol. Decl., IX (SKB s 651ff) tar utförligt fram alla inslag i den här läropunkten som lärs i 1 Petr 3.

Herrens bud att vara vaksam mot obiblisk lära gäller också användningen och missbruket av bekännelseskriterierna. Medan én förklarar sina självvalda filosofier genom att åberopa Skriftens stöd, förleder andra de naiva genom att hänvisa till sitt godkännande av de lutherska bekännelserna

som garanti för en gemensam tro. I vissa fall motsäger inte deras läror bekännelserna direkt. I stället ligger de nya läror, som de inför i strid med Skriften, utanför de trosartiklar som uttryckligen behandlas i bekännelseskriterierna. I sådana fall är det bedrägligt att hävda enhet i tro och bekännelse genom att enbart hänvisa till samma antagande av bekännelserna. Syftet är att ge den falska föreställningen, att ett godkännande på papperet av gamla bekännelser är en tillräcklig grund för enhet. Samtidigt har man overseende med aktuella fel. Men de lutherska bekännelserna räknar inte med att ha behandlat alla avvikelser från sanningen. De är medvetna om sina begränsningar som underordnade Skriften. De förutsätter att kristna i varje ny generation går till Skriften för att lösa nya lärotvister.

I kyrkan är Skriften ensam brunnen med levande vatten för alla tider. Bekännelserna är vatten hämtat från den brunnen. Varje strid, i det förångna eller i framtiden, måste alltså avgöras av Skriften som Guds uppenbarade ord och källan för all kristen undervisning.

Hur är det med trosartiklarna och den lära som undervisas i bekännelseskriterierna? Är någon av dem föråldrad eller möjligen förhandlingsbar idag?

Frågan huruvida läror som de bekände var Guds tidlösa sanningar eller inte mötte de lutherska fäderna redan på 1500-talet. De var mycket känsliga för anklagelsen att de införde något nytt. Att vara nyskapare betydde då som nu att uppfinna nya läror, och sålunda mista rätten att vara en sann kyrkans lärare. Därför inskräpte reformatörerna konsekvent att deras tro och bekännelse byggde på Skriften och hade sitt centrum i evangeliet. Endast överensstämmelsen med Guds tidlösa uppenbarelse skulle bevara bekännelsen från att bli en föråldrad tradition.

Har tiden ändrat på allt det här? Skall vi i vår tid ge upp de skriftsanningar som bekännelserna lär? Närmare bestämt: Skall vi tro dem som inte bryr sig om eller förkastar läran att "efter Adams fall alla människor, som fötts på naturligt sätt, födas med synd" (CA I, SKB, s 57), som en tidsbunden lära, trots 1 Moseboks vittnesbörd? Är läran om Kristi död i vårt ställe en likgiltig och gammalmodig lära om gottgörelse, som passar endast en blodtörstig Gud? Nej, Skriftens vittnesbörd att Jesus Kristus, vår Gud och Herre, "utgavs för våra synders skull och uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull" (Rom 4:25) är mycket klart. Skall vi förena oss med lutheraner som böjer sig vid Roms altare på grund av skamliga kompromisser i läran om rättfärdiggörelsen? Nej, Skriftens "av nåd allena och av tro allena" är klart. Skall vi bekänna att barndopet blivit en förhand-

lingsbar lära, eftersom ”tidigare fördömanden inte längre gäller”? Nej, Kristi tydliga bud och hans löfte om nåd för alla han dött för är klart (Matt 28:19). När vi avger vår bekännelse om nattvarden, skall vi då följa de lutheraner som har ingått överenskommelser med reformerta och så förnekar de klara instiftelseorden ”Tag och ät, detta är min lekamen”?

Guds svar

Vilka begränsningar bekännelserna än har i historiska och vetenskapliga frågor, så ger de ett rättfram och skriftcentrerat vittnesbörd om synd och nåd, lag och evangelium, Kristus och Antikristus, omvändelse, tro, gärningar och alla andra läror de behandlar. De gör det i den fasta och glädjefyllda övertygelsen om att tro därigenom skapas och utövas. På detta sätt kan vi ära Gud med våra liv och rätt tjäna vår nästa. Endast predikan om Guds vishet uppenbarad i korset är så ytterligt praktisk att sådant kan ske. Endast denna predikan är Guds svar till det syndiga människosläktet.

”Varför är då inte alla kyrkor som bär namnet ’luthersk’ och som åberopar samma bekännelser förenade till ett?” Vi har säkert alla hört den frågan i en eller annan form. Kanske har vi ställt den själva. Vi önskar ju alla uppriktigt enhet mellan kristna och ber, som Jesus gjorde, att Gud skulle ge och bevara den. Men Herren lär att kristen enhet inte är vårt verk. Sann enhet är Guds verk och kommer i och genom hans ord. Hans eget ord, som ger oss nytt liv i de heligas samfund, påminner han oss, är ständigt under Satans angrepp både i våra hjärtan och i mångas offentliga bekännelse (Jer 23:30ff). Därför befaller Kristus oss att vara på vår vakt mot predikanter som kommer i hans namn men som förkunnar sina egna tankar till skada för tron. Eftersom de inte underordnar sig Guds ord bedrar dessa uppfinnare sina åhörare och förlorar sin rätt och fullmakt att vara kyrkans sanna lärare. Låt oss inte bedras av dem som använder namnet luthersk men vilkas hjärtan är långt från de lutherska bekännelsernas undervisning. Syftet med Concordia (latin = ”med enat hjärta”) var inte att splittra kyrkan utan att ena den i sanningen. Detta förblir syftet med Konkordieboken. Att anta dess läror utan förbehåll är enda vägen till sann luthersk enhet.

Vad betyder det för oss praktiskt? Att hänvisa till gemensamt antagande av samma bekännelse som bevis på sann enhet kan undvika sanningen. Vi delar till exempel Apostolicum med den romerska kyrkan, och vi gläder oss över det. Men de verkliga frågorna om rättfärdiggörelse och tro och gärningar, som skiljer oss från den kyrkan, ligger inte på ytan i Apostolicum. Att åberopa enhet på basen av gemensamma bekännelser samtidigt

som man förnekar skriftsanningar som inte behandlas i den gemensamma bekännelsen bygger inte upp kyrkan.

Av den orsaken kan vi inte påstå att alla tros- och lärofrågor, som går utanför vad som uttryckligen behandlas i Konkordieboken, skulle vara öppna frågor för lutheraner. Där Skriften talar klart måste vi följa Guds ord. Skriften härskar ensam som Guds nådiga uppenbarelse till oss syndare. Den är ”den enda regel och norm enligt vilken alla lärare och lärare måste bedömas” (Konkordieformeln). Senare trosbekännelser och bekännelser är inte domare som Skriften; de behärskas av Skriften. Som Konkordieformeln fastslår är dessa övriga skrifter ”endast vittnen och framställningar av tron, som anger hur under olika tider den heliga Skrift förstått i Guds kyrka av de då levande ifråga om omstridda artiklar, och hur motsatta läror förkastades och fördömdes.”

Är vi tvungna att inte lära något mer än vad bekännelserna lär? De lutherska bekännelserna förbjuder med rätta en sådan slutsats. Den äran tillhör endast Skriften. Genom det ordets ämbete ger Gud nådigt enhet i tron och förvisning i bekännelsen. Med Skriften måste vi lära ”allt Guds rådslut”.

Vi måste också varna för att bekännelserna inte är en andra källa till läran, utan endast ett andrahandsvittne för Skriftens lära. Vi kan inte använda bekännelserna som källskrift för att tillverka lärosatser som går utöver Skriftens satser. Somliga i den lutherska kyrkan har olyckligtvis använt bekännelserna för att försöka besvara frågor som lämnats öppna i Skriften, såsom tidpunkten när Kristi lekamen och blod blir närvarande i nattvarden. Bekännelserna gör inte bestämda påståenden om sådana obibliska läror, om man inte citerar lösryckta satser i bekännelserna utan hänsyn till sammanhanget, och även om bekännelserna hade hävdutombibliska läror skulle sådana läror inte vara giltiga.

För att väcka tvivel om det här påståendet och om *quia*-omfattande gör bekännelsens kritiker ofta anklagelsen att bekännelserna lär Marias eviga jungfrudom i del I, punkt 4 i Schmalkaldiska artiklarna. Först av allt bör man konstatera att del I, 4 inte handlar om Maria. Den handlar om Kristi två naturer. Den tyska och latinska texten lyder:

Filius ita factus est homo, ut a Spiritu Sancto sine virili opera conciperetur, et ex Maria, pura, sancta sempervirgine nasceretur.

Daß der Sohn sei also Mensch geworden, daß er vom heiligen Geist ohne männlich Zutun empfangen und von der reinen, heiligen Jungfrau Maria geboren sei.

Den latinska texten kallar Maria ren, helig och ständig jungfru. Det är värt att märka att tyskan helt enkelt talar om den rena, heliga jungfru Maria. Om bekännelsen avsåg att hävda Marias eviga jungfrudom, trasslade författaren till den tyska texten till det fullständigt, eftersom omnämmandet saknas där. Det verkar som om det latinska *sempervirgine* helt enkelt var ett standarduttryck för att tala om Marias jungfrudom. Artikeln avser inte att hävda något om Maria utom att hon födde ett barn utan någon inblandning av en mänsklig fader.¹

Skriften gör inget påstående om att Jesus föddes utan de normala fysiska verkningarna av födsel i hans mors kropp. Den påstår inte att Maria förblev jungfru efter Jesu födelse. Redan i den gamla kyrkan fanns tre teorier om Jesu bröder och systrar som nämns i evangelierna. En teori är att de egentligen var Jesu kusiner. En annan är att de var Josefs barn, vars första hustru hade avlidit innan han äktade Maria. Båda de här teorierna motiverades åtminstone delvis av att man vill bevara Marias jungfrudom efter Kristi födelse. De har inget direkt stöd i Skriften. Den tredje tanken var att ”bröderna” var Marias och Josefs naturliga barn efter Jesu födelse. Den är den mest naturliga förståelsen av bibelställena där Jesus, Maria, och dessa bröder och systrar förekommer tillsammans. Se t ex Matt 12:46 och 13:55. Luther och många av hans samtida verkar ha behållit uppfattningen att Maria inte hade andra barn än Jesus, men de senaste lutherska teologerna lutar mot den tredje uppfattningen. I citatet från hans ”Stora nattvardsbekännelse” som citeras i FC, Sol. Decl., VII, hänvisar Luther till uppfattningen att Maria födde Jesus ”med slutet sköte” som en möjlighet som en del tror. Pieper behandlar båda frågorna som öppna frågor (III, s 307–309). Vårt antagande av bekännelseskriterierna innehåller inget påstående om hur länge Maria var jungfru, eftersom varken Skriften eller bekännelserna gör något sådant bestämt påstående.

Bekännelsernas ställning i den lutherska kyrkan definieras klart i Konkordieboken själv. Enligt den är den heliga Skrift den enda regel och norm efter vilken alla lärare och läror bör bedömas. Syftet med CA som det fastslås i dess företal, var att visa ”vilket slags lära som har lagts fram i våra länder och kyrkor ur den heliga Skrift och Guds rena ord.” Och i

¹ Det samma gäller i fråga om liknande uttryck i FC, SD, VIII, 24 (SKB, s 636): På grund av denna personliga gemenskap och förening av de båda naturerna har Maria, den högt lovade jungfrun, fött icke blott och bart en människa, utan en sådan människa, som i sanning är Guds, den Allrahögstes, Son, såsom ängeln betygade. Han bevisade redan i moderlivet sitt gudomliga majestät på det sättet, att han föddes av en jungfru utan att hennes jungfrulighet kränktes. Därför är hon i sanning Guds moder och har likväl förblivit en jungfru.

Avslutningen förkunnar de lutherska bekännarna: ”Från vår sida har ingenting mottagits mot Skriften eller den katolska kyrkan”, och ”vi är redo, om Gud vill, att ge fullständigare upplysningar enligt Skriften, ”Iuxta Scripturas”, – det är de avslutande orden i Augsburgska bekännelsen. Den lutherska kyrkan känner ingen annan princip.

De lutherska bekännelserna avser alltså inte att ersätta Skriften, och gör det inte heller. Däremot uttrycker de vad som alla tider varit förståelsen av den rena kristna läran som alla uppriktiga och trogna lutheraner hållit sig till överallt; samtidigt visar de övertygande utifrån Skriften, att våra förfäder verkligen modigt bekände ingenting annat än Guds eviga sanning, som varje kristen är bunden till och som varje kristen konsekvent kommer att tro, lära och bekänna.

(Föredrag i Vasa 13 juli 2000. Översättning Anna och Kristian Norrback)

Bibeltolkning – det rätta sättet

(forts.)

Kapitel 12

SYNEN PÅ MYSTERIET GUDOMLIGT – MÄNSKLIGT

Låt oss nu se på ännu ett sätt att tolka Bibeln som inte är godtagbart trots att det av somliga har välkomnats som en konservativ uppfattning om ofelbarhet och inspiration. Detta synsätt stöder sig i hög grad på mysteriet med de två naturerna som förenas i Kristus.

Man påstår att precis som föreningen av två naturer i Kristus är omöjlig att förstå för förnuftet och endast kan erkännas genom tron, förhåller det sig med mysteriet mänskligt-gudomligt när det gäller Skriftens natur. Det grundläggande argumentet är detta: Precis som man inte kan lösa alla problem som Kristi två naturer kan skapa för det mänskliga förnuftet, så kan man inte heller vänta sig att man ska kunna lösa de problem som föreningen av mänskligt och gudomligt skapar när det gäller Skriften.

Liksom när det gäller de tolkningsmetoder som avhandlades i de två föregående kapitlen finns det också ett antal exempel på detta synsätt. Det vi ska rikta in oss på är det tolkningsätt som presenteras av den holländske reformerte författaren Harry Boer.¹ Det Boer säger, och detta är ganska vanligt bland alla som använder sig av denna metod, är att man inte bekymrar sig för alla brister i mänskliga uttryckssätt, t ex olikheter, luckor, inkonsekvenser och motsägande uppgifter som finns i Skriftens litterära, kulturella, numerära eller geografiska detaljer. Tron låter helt enkelt dessa ”växlingar” eller motsägelser i Skriften (som är vanliga i allt mänskligt författarskap) stå sida vid sida med den helige Andes inspiration av Skriften (som är gudomlig till sin natur), utan att försöka få dem att stämma överens på ett sätt som kan tillfredsställa det mänskliga förnuftet.

¹ Harry H. Boer, *The Bible and Higher Criticism* (Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Co., 1981).

Högre kritik respektive textkritik

Boer börjar med påståendet att rationalistisk litterärkritik inte kan utslutas när man studerar Bibeln. Som en teknisk akademisk disciplin menar han att den högre kritiken är lika neutral som den lägre kritiken (d v s textkritiken).

Denna Boers slutsats grundar sig på hans felaktiga analys av textkritiken. Han säger att den är en vetenskap som använder rationella, systematiska metoder. Den ställer därför en vetenskapsman som tillämpar den ”över den i Skriften givna gudomliga uppenbarelsen som dess analytiker och kritiker”.

Två saker är felaktiga i denna analys. Den ena är att Boer inte ger tillräckligt eftertryck åt sin egen observation att textkritikens bedömningar är vida mer objektiva än den högre kritikens. Detta är, säger han i förbigående, en ”funktionell” och inte en formell skillnad. Men faktum är att textkritiken har en hel mängd objektiv information, nämligen mer än 5300 vittnesbörd om Nya testamentets text (t ex papyrushandskrifter, uncialhandskrifter, minuskelhandskrifter, lektionarier, översättningar och citat av kyrkofäderna). I den högre kritiken grundar sig informationen nästan uteslutande på subjektiva slutsatser.

Under 1800-talet byggdes en textteori grundad på ”inre kriterier” på sådana subjektiva teorier som senare bearbetningar och textfamiljers släktskap. Detta har vi behandlat tidigare i denna bok (se kap 7). En textfamilj antogs vara mer tillförlitlig, en annan textfamilj mycket osäker text och en tredje textfamilj sen och förvanskad text. Men denna subjektiva teori har fått stryka på foten på grund av objektiva fakta som de nytestamentliga textvittnena presenterar, i synnerhet papyrerna och de tidigaste översättningarna. Boer har fel när han säger att skillnaden mellan den s k högre kritiken och textkritiken bara är funktionell och inte formell.

Den andra svaga punkten i Boers jämförelse av högre kritik och textkritik är att dessa två helt enkelt inte handlar om samma sak. Textkritik har att göra med hur vissa avsnitt lästes olika i olika delar av den första kyrkan. Högre kritik har att göra med hur själva texten kom till och hur orden ska tolkas.

Rationalistiska textkritiker har försökt harmonisera textkritikens objektiva fakta med sin subjektiva syn på Skriftens natur. Men deras teori har som just nämnts visat sig ohållbar. Detta kommer inte att hindra dem från att försöka igen. Boers sätt att använda deras synsätt för att dra slutsatsen att textkritik och högre kritik är nästan samma sak håller dock inte.

Det gudomliga iklätt det mänskliga

Boers huvudsyfte är dock inte att bevisa att textkritik och högre kritik är exakt samma sak. Hans syfte är snarare att försöka överbevisa de kristna om att Bibeln är en mänsklig produkt lika mycket som en gudomlig. Det är i synnerhet på det sättet som Boer försöker ge plats åt den historisk-kritiska metoden och dess litterärkritik som en vetenskap som har gjort den kristna kyrkan en tjänst.

Boer anser att Skriftens mänskliga natur går förlorad vid en överbetoning av dess gudomliga natur. Den högre kritiken har enligt honom dragit vår uppmärksamhet tillbaka till Bibelns mänskliga sida genom att visa på dess motsägelser och oriktiga uppgifter. Det har fått kristna att om igen inse att "Bibeln är inte bara Boken bland många böcker utan också en bok bland många böcker".² Han välkomnar denna insikt om Bibelns "förkroppsligande i en bok" som ett motgift mot fundamentalismens benägenhet att se misstänksamt på alla som menar att Bibeln är både en mänsklig och en gudomlig bok.

Det är här som Boer för in tanken att Bibeln är lika helt och fullt en mänsklig bok som Kristus var helt och fullt en människa. Han citerar några "olikheter" i de synoptiska evangelierna som bevis på detta: olikheter när det gäller Johannes Döparens ord om att Jesus är större än han, botades den blinde mannen när han lämnade eller kom in i Jeriko, kom Jakob och Johannes själva eller genom sin mor till Jesus med sin begäran?

Olikheterna i dessa bibelställen illustrerar hur blandat mänskligt och gudomligt är i de synoptiska evangelierna, säger han. De visar att Guds Ords skönhet är klädd i mänsklig litterär utformning. De visar också att både författaren och hans alster har präglats av hans egna tankar och kommer att helt och hållet ha kvar sin mänskliga prägel under inspirationsprocessen. Dessa bibelställen visar att precis som Jesu mänsklighet både döljer och uppenbarar den gudomliga natur som blev förkroppsligad i honom, så både döljer och uppenbarar Skriftens mänsklighet den gudomliga verklighet som är förkroppsligad i Bibeln. I en mening kan alltså inte Bibeln sägas vara tillförlitlig eller ofelbar, eftersom dessa avsnitt som har olikheter visar att definitionen Skriftens ofelbarhet inte kan omfatta tanken att Skriften är utan motsägelser.

En anpassning till felaktigheter

Fundamentalisten bagatelliserar enligt Boer dessa olikheter eller försöker

² *Ibid.*, s 23

få berörda bibelställen att stämma överens. Detta gör han för att komma ifrån att bibelkritikerna faktiskt har punkterat fundamentalistens ballong som har blivit för hårt uppblåst med en ”doketisk” syn på Skriftens natur. På detta sätt försöker fundamentalisten att komma ifrån textens svårigheter genom att påtvinga den en harmoniserande exeget (textförklaring) som en dogmatisk uppfattning om Bibelns fantastiska enhet kräver, säger Boer. Han föreslår att man borde göra något annat än försöka göra Bibeln så fullkomlig som vi vill ha den, eller som vi fått lära oss att den måste vara eftersom Gud är fullkomlig. Lösningen är att acceptera som ett faktum att Bibeln har en mänsklig sida. För att illustrera hur Bibelns mänskliga sida döljer den gudomliga pekar han på den motsvarighet som han menar finns i föreningen av mänskligt och gudomligt hos Kristus.

”Det är knappast korrekt att säga att Jesus medan han var till i köttslig gestalt var allvetande”, hävdar Boer.³ Som Guds Son hade Jesus allvetandets makt, men som människa var hans kunskap begränsad. Boer fortsätter: ”Nära förbundet med denna begränsning är det faktum att Jesus gång på gång anpassade sig till dåtida åsikter” som vi inte längre godtar i samma form eller som är diskutabla idag. Som exempel citerar Boer Jesu anpassning till den allmänna uppfattningen att sheol (de dödas boning) hade två angränsande avdelningar, gehenna (helvetet) och paradiset (himlen), och till tron att Mose skrev Pentateuken och att Jesaja skrev hela Jesajas bok. Vad som är fel med detta Boers antagande ska behandlas längre fram i det här kapitlet.

Boer menar att på samma sätt som Jesus anpassade sig till sådant som var fel så anpassar sig Gud till fel i Skriften. Det är omöjligt att säga att Skriften, som är skriven av människor, är helt och hållet sann och fullkomligt enhetlig. Inspirationen fråntar inte det skrivna dess normala mänskliga egenskaper som i alla avseenden lyder under de lagar som styr författarens psykiska, moraliska, andliga och förnuftsmässiga förmågor.

Skriftens ofelbarhet

Vi kan inte använda oss av de händelser som återges i Skriften helt enkelt så som de är berättade, fortsätter Boer. Vi måste istället behandla dem så som de tolkas av författarna. Det finns en klyfta mellan hur författarens samtida läste det de skrivit och hur vi på 2000-talet kan förstå det. Den långa tiden har gjort oss mindre medvetna än Jesu samtida om hans mänsklighet. Tiden har också gjort oss mindre medvetna än det första år-

³ *Ibid.*, s 95.

hundredets kristna om de bibliska författarnas mänskliga förmåga. Uppgiften är, sammanfattar Boer, ”inte att ta reda på hur inspirationen upphäver denna författarnas mänskliga förmåga utan hur den drar nytta av den.”⁴

För att tala klarspråk menar Boer att ordet ofelbar snarare ska definieras som pålitlig eller trovärdig än felfri. Boer vill inte ta bort ordet ofelbar. Han vill bara begränsa användningen av det till de bestående sanningar som Jesus sade och låta motsägende ställen vara kvar som ett mysterium som ingen behöver bry sin hjärna med.

De skillnader som finns mellan vissa bibelställen kan endast lösas genom konstlade försök att få dem att stämma överens eller genom olika antaganden, menar Boer. Hellre än att ”fly från svårigheterna” föreslår han en inskränkning i ofelbarhetsuppfattningen.⁵ Han föreslår att man ska överge ”uppfattningen att Bibeln som en mänsklig litterär produkt är en bok där litterära, historiska, geografiska, numerära eller andra olikheter inte finns eller kan finnas.” Genom denna inskränkning menar Boer att den kristne helt riktigt sätter Skriftens ofelbarhet på sin rätta plats som en trosartikel som skall bli trodd men inte bevisad, likt andra trosartiklar som tex skapelsen, Kristi gudom, försoningen genom hans död, uppståndelsen, den helige Andes utgjutande m m.

En sådan syn på ofelbarheten kommer att befria det kristna sinnet från en massa konflikter, säger Boer. När man gör upptäckter som ifrågasätter vissa data i Skriften, så blir den kristne som tror på Skriftens ofelbarhet inte störd. Han utlämnar inte Bibeln åt den icke troende kritikern så att han kan leka hur han vill med den. Han fortsätter att se på Bibelns helhet med den tillbedjan och uppskattning som kommer till uttryck i Psalm 119. Den kristne kan ”när han står på denna klippa som inte kan rubbas kosta på sig oförfärad ärlighet när det gäller att handskas med den mänskliga klädedräkt som både döljer och uppenbarar den ofelbarhet med vilken den gudomlige Författaren har talat till oss.”⁶ Han behöver då inte försvara dateringar som inte kan försvaras, och han kan gå med på olikheter som är uppenbara eftersom han ser ”en tidsbestämd kontext som bärare av en sanning som inte kan förändras.”

I linje härmed varnar Boer för att ställa upp ”normer för läsning och studium av Guds Ord som inte har getts eller saktionerats av detta Ord.”⁷

⁴ *Ibid.*, s 77.

⁵ *Ibid.*, s 86.

⁶ *Ibid.*, s 88.

⁷ *Ibid.*, s 97.

Han menar att Bibelns bokstavliga ofelbarhet är en mänsklig slutsats som kommer från inspirationsläran. Han kommer fram till att läran om Bibelns bokstavliga ofelbarhet leder till ”en exeges som i grund och botten är en övning i att läsa Bibeln som den tradition vi har tagit emot”. Detta, säger han, får till följd att man inte studerar Bibelns förhållande till den omgivning författarna växte upp i och där de fick sitt religiösa, kulturella och historiska sätt att tänka.⁸

Skapelsens mysterium

För att undvika en ofruktbar exeges vädjar Boer om att ”kristna till fullo ska väga in läran om skapelsen och vad den innebär för Guds handlande i historien och naturen”.⁹ Guds försoningsgärning skedde inte i ett vacuum utan verkställdes helt och fullt i skapelsens sammanhang. Det finns alltså en sammanflätning av det andliga och det naturliga.

Världen blev ofullkomlig efter syndafallet. Men Gud övergav inte sin skapelse. Han gav den istället nytt liv, helade den och gjorde så att den på nytt kunde tjäna hans gudomliga syfte.

Boer säger att samma ”koppling” finns mellan Gud Återlösarens verk i andliga ting och Gud Skaparens verk i naturliga ting. Detta är uppenbart när det gäller Andens inspiration av de heliga skrifterna. Här finns också en ständig sammanflätning av det andliga med det naturliga och historiska. Det ”påtagligt mänskliga inslaget är uppenbart överallt i de heliga skrifternas komposition”.¹⁰ Till följd av detta finns det ”ingenting som är tydligt, självklart, lätt definierbart eller analyserbart när det gäller den helige Andes ursprungliga verk.”¹¹

Anden verkar inkognito, säger Boer. Han döljer sin gudomlighet i den mänskliga författarens klädedräkt. Gud använde på ett mystiskt sätt en ofullkomlig skapelse efter fallet för att uppnå sitt gudomliga syfte. På samma sätt använder den helige Ande på ett mystiskt sätt en allt annat än fullkomlig bok för att uppnå sitt gudomliga syfte. Anden låter fullkomligheten i sitt verk speglas i ”splittringen och ofullkomligheten” i livet hos de män som skrev Bibeln.

Skriftens mysterium

Boers slutsats är att var det gudomliga och det mänskliga än möts finns det

⁸ *Ibid.*, s 100,101.

⁹ *Ibid.*, s 101.

¹⁰ *Ibid.*, s 104.

¹¹ *Ibid.*, s 106.

mystik. ”Det verkar inte vara så att den helige Andes inspiration av Skriften är mer bestämbar än förhållandet mellan det gudomliga och det mänskliga i Kristus.”¹² Boer menar att de som accepterar oförmågan att precisera inspirationen även kommer att acceptera Jesu ord ”Skriften kan inte göras om intet” som ett klart vittnesbörd om Skriftens ofelbarhet. Men de kommer att definiera ofelbarhet som de skrivna ordens överensstämmelse med sanningen, märkbar endast för tron.

Prövostenen för kristna kommer inte att vara Skriftens ofelbarhet, säger Boer, utan att omfatta Jesus Kristus i tro. Kristna kommer inte att vara likgiltiga för att det finns oförenliga uppgifter och motsägande fenomen i Bibeln, men de kommer att vägra låta vissheten om evangeliets oförstörbara giltighet fördunklas av sådant. De kommer också att vägra försöka sig på konstlade harmoniseringar som på något sätt antas stärka tron genom att försöka få olikheterna att stämma med den ofelbara uppenbarade sanningen.

Analys av Boers synsätt

Vad ska man säga om detta synsätt? En sak som Boer betonar är välgrundad, men de flesta är det inte. Hans varning, att de kristna inte ska bli så upptagna av olikheterna i Skriften att de går miste om dess verkliga budskap om frälsningen, är välmotiverat. Men hans förståelse av kristologin och av Skriften har allvarliga brister.

Vad skall man säga om de så kallade problemställena i Skriften, i synnerhet de som finns i synoptikerna? De olikheter som dessa uppvisar behöver inga ”konstlade harmoniseringar”. Om man kommer ihåg följande synpunkter blir det i stället uppenbart att om det än finns olikheter (rätt definierade), så finns det inga motsägelser (rätt definierade):

1. Man måste skilja på en olikhet (något som fordrar mer än en flyktig titt att helt sätta sig in i) och en motsägelse (något som påstås vara både sant och inte sant om en viss person på en viss plats vid en viss tid).
2. Verbalinspirationen betyder inte alltid att författarna citerade ordagrant varje gång de återgav vad en person hade sagt. Ibland citerar en författare ord för ord och en annan summerar innehållet i det sagda. Detta är en olikhet, men det är ingen motsägelse.
3. I vilken ordning något berättas återger inte alltid i vilken ordning saker

¹² *Ibid.*, s 109.

hände. Matteus har en tendens att återge underberättelserna genom att samla ihop flera stycken. Lukas har en tendens att berätta om undren i den ordning de skedde. Detta är en olikhet men inte en motsägelse.

- 4 Att en av de synoptiska författarna utelämnar en detalj betyder inte att han förnekar eller är okunnig om den detaljen. När en författare utelämnar en detalj som en annan har med är det en olikhet men inte en motsägelse.
5. Olika tonvikt betyder inte att författarna hade olika teologi.
6. För att fatta sig kort kanske en författare bara berättar det väsentliga i vad som hänt, något som Matteus ofta gör, medan detaljerna förmedlas av en annan författare. Detta är en olikhet men inte en motsägelse.
7. En del olikheter beror helt enkelt på att vi saknar information. Man har t ex trott att en del av Lukas historiska uppgifter var felaktiga. Men ju mer vi har lärt oss om romersk historia, desto mer har detta antagande visat sig vara felaktigt.¹³
8. Om vi föreslår en möjlig lösning på en olikhet så görs inte det som stöd för vår tro utan snarare för att visa att olikheten huvudsakligen beror på vår brist på information. Det kan också göras för att visa, att den icke troendes slutsats att det måste vara en motsägelse inte är sann.¹⁴
9. Jesus upprepade ofta samma ord och tankar när han undervisade olika åhörare (ibland folksamlingar och ibland lärjungar) vid olika tidpunkter (t ex under den galileiska regeringen eller den pereiska). Ofta fick samma ord och tankar lite olika form på grund av de olika tillfällena. Detta är egentligen inga olikheter eftersom berättelserna syftar på olika tillfällen och inte berättar om samma tillfälle.

¹³ Till exempel ifrågasattes i flera hundra år några av Lukas historiska uppgifter (t ex att det var en folkräkning när Quirinius var landshövding, att termen Judeen i en vidare mening inkluderade Perea och Galileen, att Sergius Paulus tjänstgjorde som prokonsul på ön Cypern). När mer information om romersk historia har kommit i dagen har det ena efter det andra av Lukas påståenden visat sig vara rätt.

¹⁴ När det gäller berättelsen om hur den blinde Bartimeus botades säger t ex Matteus att det skedde när Jesus gick ut ur Jeriko medan Markus och Lukas säger att det skedde när Jesus var på väg in i Jeriko. I århundraden tycktes detta vara en klar motsägelse eftersom alla de tre synoptiska evangelierna syftar på samma händelse. Arkeologiska studier under det gångna århundradet har dock visat att det på Jesu tid fanns två städer som hette Jeriko, en gammal stad som funnits länge och en ny som byggts närmare Jesu tid. Det är möjligt att Matteus, som främst skrev för judar, avsåg den gamla staden, medan Markus och Lukas, som främst skrev för hedningar, avsåg den nya staden. Vi måste vara försiktiga så att vi inte gör detta till "lösningen" eftersom framtida kunskap kanske kommer att föreslå en annan lösning på denna skenbara motsägelse. Men den arkeologiska lösningen visar att den icke troendes slutsats att det måste finnas en motsägelse inte är sann.

10. De synoptiska berättelserna är mycket lika eftersom

- Berättelserna är sanna.
- Det gemensamma huvuddraget är Jesu liv.
- De som var ögonvittnen följde noga apostlarnas ord (Luk 1:2; 2 Petr 1:15).¹⁵

11. Berättelserna är olika eftersom

- Författarna hade mer material än de hade möjlighet att uppteckna
- Var och en hade olika avsikt med det de skrev och valde material enligt detta
- Var och en hade olika skrivstil

Detta är inga starka försök att tvinga in Skriften i en förutfattad mall. Det är helt enkelt fakta så som de själva presenterar sig gång på gång när man studerar synoptikerna var för sig och sedan i överensstämmelse med varandra.

Boers kristologi

Vad ska man säga om Boers kristologi? Det grundläggande misstaget är att den inte skiljer mellan Kristi mänskliga sida och hans förnedring. Med andra ord jämställer Boer felaktigt Kristi inkarnation (att han iklädde sig mänsklig natur) med hans exinanition (att han valde att inte alltid använda sig av sina gudomliga egenskaper).

Boer tar miste när han hävdar att Jesus inte visste allting eftersom han var mänsklig. Det var inte för att han var mänsklig som Jesus inte visste allting. Utan det var för att han i sitt förnedringstillstånd (exinanition) inte alltid valde att göra bruk av den gudomliga förmåga att veta allting som överfördes till hans mänskliga natur vid inkarnationen.

Jesus visste allt (Joh 16:30) och samtidigt visste han inte allt (Mark 13:32). För oss är det ett psykologiskt mysterium. Men att han inte visste var inte resultat av att han var en människa. Han är och kommer alltid att vara inte bara sann Gud utan också sann människa. I sitt upphöjda tillstånd har han kvar sin mänskliga natur i samma person som sin gudomliga natur. Att då säga att Jesus inte visste allting för att han var en män-

¹⁵ Lukas ord i början av hans evangelium citeras ofta som bevis på att alla möjliga motsägande berättelser om Jesu liv var i omlopp på den tiden och att Lukas skrev för att få ordning på dem. En noggrann genomläsning av Lukas ord avslöjar precis det motsatta. Märk Lukas ord att de många berättelserna skrivits ner "i rätt ordning" [grekiskan betyder 'på exakt samma sätt som apostlarna meddelat dem']. Så det som spreds omkring var exakt det som apostlarna hade berättat för folk om Jesus. Och Lukas tillägger att hans berättelse var ägnad att försäkra Teofilus om "hur tillförlitlig den undervisning är" som han hade fått.

niska skulle betyda att han inte heller i sin upphöjelse vet allting. Nej, det var en del av hans förnedring, och inte av att han blev människa, att Jesus inte gjorde fullt bruk av sin förmåga att alltid veta allting.

Vidare betyder inte Jesu exinanition att han använde sig av eller ens anpassade sig till "felaktigheter som man trodde på den tiden", som Boer påstår. Jesus var och är sanningen (Joh 14:6), och han bar utan undantag vittne om sanningen (Joh 18:37). När Jesus talade om Mose och Jesaja som författare till de skrifter han citerade (Joh 5:46; Matt 15:7) uttryckte han inte bara, som Boer påstår, "den allmänna trosuppfattningen" på den tiden när det gällde detta. Jesu mänskliga natur var inte ens för ett ögonblick skild från hans gudomliga natur. Som Gudamänniskan frångick han aldrig det som är den fullkomliga sanningen.

Boers lära om Skriften

Boer lägger en felaktig, obiblisk betoning på det "mänskliga yttre" i vilket Skriften har uppenbarats. Att säga att "motsägande uppgifter" i Skriften tvingar oss att betrakta Guds Ord som klätt i mänsklig klädedräkt, att säga att inspirationen inte skyddar de bibliska skrifterna från att vara underställda mänsklig svaghet, att säga att Bibeln inte bara är böckernas Bok utan en bok bland böcker – inget av dessa påståenden stämmer med vad Gud säger till sin profet: "Jag lägger mina ord i din mun" (Jer 1:9), eller med vad Paulus bekänner: "Detta förkunnar vi också, inte med ord som mänsklig visdom lär utan med ord som Anden lär, när vi återger andliga ting med andliga ord" (1 Kor 2:13).

Skriften förklarar inte mysteriet med hur inspirationen gick till. Men när David förkunnar: "HERRENS Ande har talat genom mig, hans ord är på min tunga" (2 Sam 23:2), och när psalmisten beskriver sin tunga som "en snabb skrivares penna" (Psalm 45:2), då hävdar de inte att Andens gudomliga verk doldes av svaghet och brister i deras mänskliga ord.

Inspirationen var en unik process. Resultatet var inte ett ofullkomligt verk som var en sammanflätning av det andliga, som är alldeles sant, och det naturliga och historiska, som är relativt sant. Bibeln är inte ett förkroppsligande av den gudomliga verklighetens absoluta sanning klätt i den mänskliga uppteckningens relativa sanning. Sådana beskrivningar av Skriften passar inte ihop med det som hände enligt 2 Tim 3:16: "Hela Skriften är utandad av Gud", eller 2 Petr 1:19-21: "Så mycket fastare står nu det profetiska ordet för oss. . . ingen profetia i Skriften har kommit till genom egen utläggning. . . ledda av den helige Ande har människor talat vad de fått från Gud."

Boers uppfattning innebär att Gud inte försäkrar oss om att allt i Skriften är ofelbart. Han begränsar ofelbarheten till sådant som ligger inom den gudomliga visshetens område. En sådan begränsning skapar osäkerhet om huruvida ett visst bibelställe tillhör detta område eller inte.

Boer underminerar läran om Skriftens ofelbarhet ytterligare när han säger att vi inte ska göra Skriften till vad vi vill att den ska vara, utan snarare läsa den på det sätt författarens samtida förväntades läsa dessa skrifter. Varningen är befogad om den syftar på en förvanskning av Skriften. Men Boer menar istället att människor på den tiden inte talade lika exakt som vi förväntar oss idag. Men det finns ingen grund för antagandet att människor på Jesu tid talade mindre exakt än vi gör idag. Fakta var fakta då precis som nu, och människor använde avrundade siffror och bildliga uttryck på samma sätt och för samma syfte som människor gör idag.

Boers anslutning till den historisk-kritiska metoden (muntlig, käll- och redaktionskritik) som ett användbart redskap för kristna grundar sig på antagandet att den högre kritiken är en teknisk övning som är neutral i händerna på en sant troende. Men faktum är att den historisk-kritiska metodens litterärkritik är heltigenom rationalistisk. Detta otrons synsätt kan inte skiljas från själva metoden eftersom det är oupplösligt knutet till den anda av otro med vilken den negativa kritiken ser på hur Skriften kom till.

Sammanfattning

Boers "konservativa" ståndpunkt försöker säga att Skriften är ofelbar och ändå är den inte ofelbar, att den inte tar miste och ändå tar den miste eftersom den är en mystisk kombination av både det gudomliga och det mänskliga.

Detta synsätt bygger på en felaktig syn både på kristologin och Skriftens lära. Försöket att göra Bibelns inspiration till ett trons mysterium som låter den troende vara ostörd av de "olikheter" han möter i Skriften mislyckas av samma skäl som Bultmanns synsätt och "Gospel reductionism". Det ställer människan åtminstone delvis över Skriften som dess analytiker och kritiker. Den subjektivitet som detta synsätt släpper lös vid tolkningen av Skriften kan med tiden endast förstöra Guds Ord.

Det finns andra som är som Boer. En del lutheraner och ett växande antal konservativa evangelikala försöker upprätthålla den grundläggande tanken på ofelbarhet medan de samtidigt försöker anpassa sig till ett

”vetenskapligt” synsätt som Boers om hur Bibeln kom till.¹⁶ De förklarar att de historisk-kritiska redskap som används för att angripa ofelbarheten inte är helt destruktiva. Dessa män vill få de kristna att tro, att om dessa rationalistiska verktyg används på rätt sätt kan de t o m vara till hjälp på något sätt. Det är sorgligt att se att de som vill hävda ofelbarheten inte inser, att de faktiskt genom det som bara ser ut att vara en ringa eftergift i själva verket överger det synsätt de så innerligt önskar hålla fast vid.

¹⁶ Flera exempel på denna tendens:

- a. Robert Steins teori som säger att redaktionskritik hjälper till att påvisa två ”skikt” hos det gudomliga Ordet: ett skikt är Jesu ursprungliga ord, och det andra skiktet är evangelisternas inspirerade tolkningar av Jesu ursprungliga ord. I det senare kan det finnas små förändringar av eller tillägg till vad Jesus sade, säger han. (*The Synoptic Problem*, Grand Rapids: Baker Book House, 1987).
- b. D. A. Carsons, K. J. Vanhoozers, Moises Silvas och C. L. Blombergs artiklar i *Hermeneutics, Authority and Canon* (Grand Rapids: Zondervan Publishing Corporation, 1986), som försöker hitta något som kan vara till hjälp i form-, käll- eller redaktionskritik medan de samtidigt försöker upprätthålla den ”oföränderliga troheten” mot Skriften.
- c. De flesta böcker som publicerats av Zondervan, Baker och Eerdmans under senare delen av 1980-talet och under 1990-talet.

Dödshjälp

Fråga

Jag vill ställa en fråga om dödshjälp. Har Bibeln någon bestämd mening om dödshjälp? Vad säger man i den kristna kyrkan om denna fråga?

Jag går i skolan och vi diskuterar ibland denna fråga och jag vet inte om man kan säga vad som är rätt eller fel här.

Svar

Inställningen till dödshjälp beror på vilken livssyn man har.

Humanismen gör debatten möjlig

En stor del av de etiska överväganden som görs i vårt samhälle idag bygger på en (ateistisk) humanism. Humanismen betonar människans unika värde men menar samtidigt att det som ger människan detta unika värde är att hon har en fri vilja och är en skapande och social varelse. Därför blir människans unika värde hotat vid alla de tillfällen i en människas liv som omgivningen inte kan se dessa uttryck för fri vilja och skapande och sociala egenskaper hos henne. Vilka är dessa tillfällen? Ja, det är hos ofödda barn och hos mycket gamla, sjuka människor. På vilket sätt ger ett ofött barn uttryck för fri vilja eller skapande och sociala egenskaper? På vilket sätt ger en gammal mycket sjuk människa eller en medvetlös människa uttryck för fri vilja? Om den fria viljan och de skapande och sociala egenskaperna är grunden för människovärdet så kan människovärdet ifrågasättas hos alla som inte visar dessa egenskaper? Att man överhuvud taget diskuterar möjligheten till abort och dödshjälp har till en del sitt ursprung i humanismens syn på människans värde.

Det är vanligt att humanism och kristendom blandas samman och många tror att det är samma sak. Men kristendomen har en helt annan syn på människan. Det är Gud som ger varje människa hennes liv och vårt liv tillhör honom. Det är också Gud som bestämmer över en människas

livsdagar och avslutar livet vid den tid han bestämt. En människas värde beror inte på om hon är *en skapande varelse* utan på att hon är *en skapad varelse* - skapad av Gud. En människa har ett unikt värde även som ofödd eller mycket gammal och sjuk. Människan är skapad av Gud och tillhör honom i alla livets skeenden. Enligt denna syn blir abort eller dödshjälp aldrig aktuella. Idéerna om dödshjälp har uppstått utifrån en annan människosyn och vi deltar i debatten för att försvara den bibliska människosynen. Här är några bibelställen som visar att alla människor är skapade av Gud, tillhör honom och att det är han ensam som bestämmer över en människas livstid:

Psaltaren 139:13-16

¹³ Du har skapat mina njurar,
du sammanvävde mig i moderlivet.

¹⁴ Jag tackar dig för att jag är så underbart skapad.
Ja, underbara är dina verk,
min själ vet det så väl.

¹⁵ Benen i min kropp var ej osynliga för dig,
när jag formades i det fördolda,
när jag bildades i jordens djup.

¹⁶ Dina ögon såg mig när jag ännu var ett outvecklat foster.
Alla mina dagar blev skrivna i din bok,
de var bestämda
innan någon av dem hade kommit.

Psaltaren 104:29-30

²⁹ Du döljer ditt ansikte och de blir förskräckta,
du tar bort deras ande och de dör
och vänder åter till stoft.

³⁰ Du sänder din Ande, då skapas de
och du förnyar jordens ansikte.

Psaltaren 24:1

Jorden och allt som uppfyller den tillhör Herren,
världen och de som bor i den.

Ytterligare en sak som ger varje människa ett unikt värde är att Gud har sänt sin Son till frälsning för alla. Det har kostat Guds Son hans liv och blod att friköpa oss från synd och död för att vi skall tillhöra honom. Hur skall man värdera Guds Sons liv och blod? Det är den betalning han gett för varje människa för att ge oss ett evigt liv hos Gud istället för syndens straff som är döden. *”Ty så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för*

att den som tror på honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv” (Johannes 3:16). ”Han är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens.” (1 Johannesbrevet 2:2). Oavsett om det gäller ett ofött barn eller en mycket gammal obotligt sjuk människa så är det en människa som Jesus Kristus med sitt blod köpt åt Gud. Därför har alla människor oavsett egen förmåga och egenskaper ett ovärderligt människovärde. Betalning är given för var och en, inte med guld eller silver, utan med Kristi dyra blod.

Till förutsättningarna för debatten hör också frågan om vem som har auktoritet att bestämma vad som är ett riktigt respektive ett felaktigt handlande.

Evolutionismen avskaffar Gud som högsta auktoritet

Hand i hand med humanismen går evolutionismen. Det är en syn på världen som innebär att den kommit till av sig själv. Man menar att allt liv ursprungligen har utvecklats ur livlös materia under väldigt lång tid. Detta är ett försök till en världsförklaring utan en Gud som skapat allt. Om man utesluter Guds existens så finns det inte så många alternativa förklaringar till världens och livets uppkomst. Man måste då tänka sig någon form av ”Big Bang” och utveckling av liv ur livlös materia. Men denna ideologi innebär också att det inte finns någon högre makt som kan bestämma vad som är rätt och fel. Det finns egentligen ingenting som är absolut rätt eller fel enligt denna världsåskådning utan det kan vi människor komma överens om allteftersom vi tycker är lämpligt. Finns det ingen Gud så finns det heller ingen högre makt som vi är ansvariga inför. Det är alltså möjligt för en läkare eller en släkting att ta en människas liv om man kommer överens om att det är riktigt i samhället. Det finns enligt denna syn ingen Gud som vi skall ställas till svars inför för en sådan handling. Människans förnuft och majoritetens åsikt får enligt denna syn på världen bestämma vad som är rätt och fel och de som gör det som majoriteten i samhället tycker är riktigt kan göra det utan att behöva tänka på sitt ansvar inför någon högre makt.

Vi tror däremot att Gud skapat världen och att allt skapat tillhör honom. Han har uppenbarat sin vilja i Bibeln och vi är ansvariga inför honom för alla våra handlingar. Alla människor är ansvariga inför honom för allt de gör och skall därför söka hans vilja i Bibeln. Visst skall vi använda vårt förnuft men vi skall använda förnuftet så att vi går till Bibeln för att få veta vad som är Guds vilja med våra liv och hur han vill att vi skall handla. Bibeln avgör både vad vi skall tro och vad vi skall göra.

Dessa är de stora skillnaderna i förutsättningar mellan humanismen och kristendomen, som ungdomarna skall vara medvetna om innan de tar sig an sitt arbete att utvärdera argumenten för dödshjälp. Förespråkarna för dödshjälp talar ofta om vinsten av att undgå ett svårt lidande eller en långvarig smärta och om rätten att bestämma över sitt eget liv i ett svårt lidande. Bibeln visar oss däremot att det som i människors ögon kan vara en vinst i verkligheten kan vara en fruktansvärd förlust. Den lär oss också att det är Gud som bestämmer över liv och död - inte människor.

Allt liv tillhör Gud

Gud har skapat världen och allt liv. Hela jorden och allt som finns på jorden tillhör honom. För många är det en självklarhet, att man bara kan ta för sig av allt i naturen som man anser sig behöva. Men vi skall komma ihåg att hela skapelsen och allt liv tillhör en annan - Gud. Är det rätt att ta något som tillhör en annan? Hade människan rätt att ens ta växters och djurs liv före det att Gud gav människan dessa till föda? Jag tror inte det. Jämför 1 Mosebok 1:29 och 1 Mosebok 9:3. *Och Gud sade: "Se, jag ger er alla fröbärande örter på hela jorden och alla träd med frukt som har frö. Detta skall ni ha till föda" (1 Mosebok 1:29). "Allt som rör sig och har liv skall ni ha till föda. Så som jag har gett er de gröna örterna ger jag er nu allt detta" (1 Mosebok 9:3).* Men Gud förbjuder att döda människor och den som tar en människas liv är ansvarig inför Gud för sin handling. Gud säger i detta sammanhang: *"och för ert eget blod, som har er själ i sig, skall jag kräva räkenskap. Jag skall utkräva det av alla djur, likaså av människorna. Av var och en som dödar sin broder skall jag utkräva den människans liv"* (1 Mosebok 9:5).

I de tio budorden slår Gud vakt om människans liv. Det heter i det femte budet: *Du skall inte mörda.* Detta innebär inte bara att vi skall låta bli att döda människor. Det innebär också att vi är skyldiga att göra gott och hjälpa dem som lider och är i nöd. När alla buden sammanfattas så heter det: *"Du skall älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela din kraft och av hela ditt förstånd, och din nästa som dig själv"* (Lukas 10:27). Berättelsen om den barmhärtige samariten i Lukas 10 visar hur långt en sådan kärlek till nästan sträcker sig. Människor finner det i allmänhet rimligt att visa kärlek mot släktingar och vänner och mot dem som gjort sig förtjänta av kärlek. Liknelsen om den barmhärtige samariten visar att vi är skyldiga att hjälpa alla som vi ser behöver vår hjälp och som vi kan hjälpa, även om de är våra fiender. Judarna och samariterna hatade och föraktade varandra. Men den barmhärtige samariten

hjälppte ändå den misshandlade juden med fara för sitt eget liv. Budet ”du skall inte mörda” kräver även en sådan kärlek.

Guds bud är klart. Det förbjuder oss att mörda och befäller oss att visa kärlek. Därför är talet om passiv och aktiv dödshjälp att blanda bort korten. Vi bryter mot det femte budet om vi aktivt tar någon människas liv. Men vi bryter också mot budet om vi inte hjälper någon som behöver vår hjälp och som vi kan hjälpa. Det kallas underlåtenhetssynd, d v s, man underlåter att göra det som Gud befäller.

Vad är då kärlek och ett kärleksfullt handlande? För en humanist är det upp till varje enskild människa att utifrån förnuftet eller känslan själv avgöra vad som är ett kärleksfullt handlande i varje situation. För en ateistisk humanist är ju människan själv högsta auktoritet och hon är inte ansvarsskyldig inför någon högre makt än sig själv. För en kristen är ett kärleksfullt handlande att göra Guds vilja. Det är Gud som bestämmer vad som är ett kärleksfullt handlande. Det heter i 1 Johannesbrevet 5:2: *”När vi älskar Gud och håller hans bud, då vet vi att vi älskar Guds barn.”* Och i 2 Johannesbrevet 6: *”Ja, detta är kärleken: att vi lever efter hans bud.”*

Vi är också ansvariga inför Gud för hur vi handlar mot oss själva. Vårt eget liv står inte i vår hand utan tillhör Gud. Vi får inte göra något som skadar oss själva till kropp eller själ. Paulus skriver: *”Vet ni inte att ni är ett Guds tempel och att Guds Ande bor i er? Om någon fördärvar Guds tempel, skall Gud fördärva honom. Ty Guds tempel är heligt, och det templet är ni”* (1 Korintierbrevet 3:16-17). Den enda gången som vi får utsätta oss själva för livsfara eller död är om det är nödvändigt för att rädda någon annans liv. Jesus säger: *”Ingen har större kärlek än att han ger sitt liv för sina vänner”* (Johannes 15:13). Själv mord är ett slags egen genomförd dödshjälp, ofta för att komma undan stora problem eller lidande. Ingenstans i Bibeln är det tillåtet att döda sig själv för att komma undan problem eller lidande. Job var en man i Gamla testamentet som drabbades av ett stort lidande. Han längtade efter döden som en befrielse från lidandet. Men självmord var uteslutet. Jobs längtan efter döden var den längtan som kan finnas hos en människa som tror på Guds frälsning och vet att vår Förlossare lever som skall uppväcka och förhärliga våra kroppar. Denna längtan kan finnas hos en troende utan att på minsta sätt vara förknippad med en depressiv självmordsbenägenhet som innebär att man är beredd att trotsa Gud och bryta mot hans bud. Hos Job fanns inga självmordstankar men han önskade att han aldrig blivit född: *”Varför fick jag inte dö vid födelsen, förgås när jag kom ut ur min moders liv?”* (Job 3:11). Om nu ett stort lidande inte ursäktar självmord, med vilken slags logik skall man då kunna visa att

någon annan - en släkting eller en läkare - har rätt att fatta beslutet att göra slut på lidandet genom att döda? Vi har inte rätt att bestämma och kontrollera vår egen död, än mindre har någon annan människa den rätten. Gud ensam bestämmer över vårt liv och vår livstid.

Syftet med lidandet

Hur skall vi se på det lidande som drabbar en människa? Bibeln visar att lidandet inte nödvändigtvis är något ont eller dåligt. Bibeln visar att det kan finnas ett högre syfte med en människas lidande som vi inte genast kan se och förstå.

a. Syftet med lidandet kan vara till vårt eget bästa:

Job 5:17-19

¹⁷ Se, salig är den människa som Gud agar,
förkasta inte den Allsmäktiges tuktan.

¹⁸ Ty han sargar och han förbinder,
han slår och hans händer helar.

¹⁹ Sex gånger räddar han dig ur nöden,
och den sjunde gången skall det onda inte drabba dig.

Hebréerbrevet 12:5-6

⁵ Ni har glömt den uppmaning ni får som söner:

Min son, förakta inte Herrens tuktan
och tappa inte modet,
när du tuktas av honom.

⁶ Ty den Herren älskar tuktar han,
och han agar var son
som han har kär.

b. Lidandet kan också ha som syfte något gott för andra:

1 Mosebok 45:4-8

⁴ Då sade Josef till dem: "Kom hit till mig." När de kom fram sade han: "Jag är er bror Josef som ni sålde till Egypten." ⁵ Men var inte bedrövade och sörj inte över att ni sålde mig hit. Det var för att bevara liv som Gud sände mig hit före er. ⁶ I två år har det nu varit hungersnöd i landet, och det återstår fem år då man varken skall plöja eller skörda. ⁷ Men Gud sände mig hit före er, för att ni skulle få bli kvar på jorden och för att han skulle hålla er vid liv, till en stor räddning. ⁸ Det är alltså inte ni som sänt mig hit utan Gud. Han har gjort mig till en fader åt farao och till herre över hela hans hus och till härskare över hela Egyptens land.

1 Mosebok 50:20

Ni tänkte ont mot mig, men Gud har tänkt det till godo genom det som nu har skett för att bevara många människors liv.

c. Ibland har Gud använt lidandet för att föra människor till omvändelse och frälsning:

I liknelsen om den förlåtande fadern ser vi hur den förlorade sonen kom till besinning genom lidandet och vände tillbaka till sin fader: *"Han skulle gärna ha velat äta sig mätt på de fröskidor som svinen åt, men ingen gav honom något. Då kom han till besinning och sade: Hur många daglönare hos min far har inte mat i överflöd, och här håller jag på att dö av svält. Jag vill stå upp och gå till min far och säga till honom: Far, jag har syndat mot himlen och inför dig. Jag är inte längre värd att kallas din son. Låt mig få bli som en av dina daglönare"* (Lukas 15:16-19).

Psaltaren 119:67,71-72

⁶⁷ Innan jag fick lida for jag vilse,
men nu tar jag vara på ditt ord.

...

⁷¹ Det gjorde mig gott att bli tillrättavisad,
så att jag fick lära mig dina stadgar.

⁷² Din muns undervisning är bättre för mig
än tusentals stycken guld och silver.

Vad är ett gott liv och en god död?

Många människor anser att "det goda livet" är ett liv i ekonomiskt överflöd, frihet från bekymmer och med god hälsa. Många anser att "en god död" är en hastig död utan svaghet och lidande. I Bibeln framträder en annan bild:

Lukas 12:13-21

¹³ Någon i folkhopen sade till honom: "Mästare, säg till min bror att han delar arvet med mig." ¹⁴ Jesus sade till honom: "Människa, vem har satt mig till skiljedomare mellan er?" ¹⁵ Sedan sade han till dem: "Se till att ni aktar er för allt slags girighet, ty en människas liv består inte i att hon har överflöd på ägodelar."

¹⁶ Och han berättade en liknelse för dem: "En rik man hade åkrar som gav goda skördar. ¹⁷ Och han frågade sig själv: Vad skall jag göra? Jag har inte plats för mina skördar. ¹⁸ Så här vill jag göra, tänkte han. Jag river mina logar och bygger större, och där samlar jag in all min säd och allt mitt goda. ¹⁹ Sedan vill jag säga till mig själv: Kära själ, du har samlat mycket gott för många år. Ta det nu lugnt,

ät, drick och var glad.²⁰ Men Gud sade till honom: Din dåre, i natt skall din själ utkrävas av dig, och vem skall då få vad du har samlat ihop?²¹ Så går det för den som samlar skatter åt sig själv men inte är rik inför Gud.”

Lukas 16:19-31

¹⁹ Det var en rik man som klädde sig i purpur och fint linne och levde var dag i glädje och fest.²⁰ Men vid hans port låg en fattig man som hette Lasarus, full av sår.²¹ Han längtade efter att få äta sig mätt på det som föll från den rike mannens bord. Ja, hundarna kom och slickade hans sår.²² Så dog den fattige och fördes av änglarna till platsen vid Abrahams sida. Även den rike dog och begravdes.²³ När han plågades i helvetet, lyfte han blicken och fick se Abraham långt borta och Lasarus hos honom.²⁴ Då ropade han: Fader Abraham, förbarma dig över mig och skicka Lasarus att doppa fingerspetsen i vatten för att svalka min tunga, ty jag plågas i denna eld.²⁵ Men Abraham svarade: Mitt barn, kom ihåg att du fick ut ditt goda medan du levde, under det att Lasarus fick ut det onda. Nu får han tröst och du plåga.²⁶ Och till allt detta kommer att det är en stor gapande klyfta mellan oss och er, för att de som vill gå över härifrån till er inte skall kunna det och för att inte heller någon därifrån skall kunna komma över till oss.²⁷ Den rike mannen sade: Då ber jag dig, fader, att du skickar honom till min fars hus²⁸ för att varna mina fem bröder, så att inte de också kommer till detta pinorum.²⁹ Men Abraham sade: De har Mose och profeterna. Dem skall de lyssna till.³⁰ Nej, fader Abraham, svarade han, men om någon kommer till dem från de döda, omvänder de sig.³¹ Abraham sade till honom: Lyssnar de inte till Mose och profeterna, kommer de inte heller att bli övertygade ens om någon uppstår från de döda.”

De rika männen i dessa liknelser hade allt vad människor brukar önska sig av livet - rikedom och glädje och de fick en hastig död utan lidande eller svaghet. I många människors ögon levde de ett gott liv och fick en ”god död”. Ändå tror jag ingen vill vara i samma sits som någon av dem. Lasarus levde ett eländigt liv i stort lidande men han trodde på Jesus Kristus och för hans eviga existens hade detta avgörande betydelse. Hellre vill vi vara i samma läge som Lasarus. Vårt liv är bara en mikroskopisk del av vår totala existens. En människas existens har en början - den börjar när vi blir till i moderlivet. Men en människas existens är utan slut. Den är evig. Det är en människas själsliga tillstånd i dödsögonblicket som avgör hur den fortsatta existensen i evigheten skall bli. Den som tror på Jesus Kristus äger evigt liv. Det eviga livet är en välsignad tillvaro inför Gud. Den som förkastar Jesus förblir i döden. Döden är en evig plåga borta från Gud. *”Den som tror på Sonen har evigt liv. Den som inte lyder Sonen skall inte se livet, utan Guds vrede blir kvar över honom”* (Johannes 3:36).

I jämförelse med den eviga härligheten i Guds närvaro betyder lidandet

här på jorden inte så mycket även om det är mycket tungt att bära när vi drabbas av det. Paulus skriver: *"Därför tappar vi inte modet. Även om vår yttre människa bryts ner, förnyas vår inre människa dag för dag. Ty vår nöd, som varar ett ögonblick och väger lätt, bereder åt oss på ett oändligt rikt sätt en härlighet, som väger tungt och varar i evighet. Vi riktar inte blicken mot det synliga utan mot det osynliga. Ty det synliga är förgängligt, men det osynliga är evigt"* (2 Korintierbrevet 4:16-18). Och i jämförelse med en evig plåga innebär lidandet här på jorden heller ingenting, så som liknelsen om den rike mannen och Lasarus visade. Dödshjälp innebär i de flesta fall att någon förpassar en otroende människa från ett lidande till ett ännu värre evigt lidande och dessutom drar på sig skuld för den människans liv som Gud skall utkräva.

Vi tror att Gud älskar oss mer än vi själva gör. Gud kan låta även ett svårt lidande leda till något gott. *"Vi vet att för dem som älskar Gud samverkar allt till det bästa, för dem som är kallade efter hans beslut"* (Romarbrevet 8:28). Gud vill att alla människor skall bli frälsta. Det är en stor trygghet att veta att vår livstid inte står i människors händer utan i Guds händer - han som vill att vi skall bli frälsta.

Men jag förtröstar på dig, Herre,
jag säger: "Du är min Gud".
Min tid står i dina händer, (Psaltaren 31:15-16)

Människor skall inte leka Gud och ta andra människors liv. Vi skall istället lyda Gud. Han vet den plan han har för en människas liv och han vet den tid då han skall kalla en människa till frälsning. Herren säger ju: *"Jag bönhör dig i rätt tid, och jag hjälper dig på frälsningens dag. Se, nu är den rätta tiden, nu är frälsningens dag"* (2 Korintierbrevet 6:2). Vi vet inte när frälsningens dag kommer för varje enskild människa. Därför skall vi göra allt för att lindra och hjälpa dem som lider. Men framför allt skall vi be för dem och räcka dem evangeliet om Jesus Kristus. Den som hör och tror Jesu ord äger evigt liv. Jesus säger: *"Amen, amen säger jag er: Den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv och kommer inte under domen utan har övergått från döden till livet"* (Johannes 5:24). För den människa som tror på Jesus blir dödsögonblicket en ingång till himmelens härlighet. Att berätta för en lidande människa om Jesus är den enda verkliga hjälpen till en god död vi kan bidra med. Även om det gäller en människa som ligger lång tid i djup medvetlöshet så skall vi komma ihåg att vi inte vet vad framtiden har att bjuda och vad Gud har tänkt göra. Gud är

också den Gud som hör bön och kan göra under. Så länge det finns liv finns det hopp.

Närliggande frågor

Jag har inte skrivit så mycket om de ”tekniska” frågorna i debatten. De skymmer ofta de grundläggande principerna om människovärdet, hur vi skall se på livet och lidandet och vikten av själens hälsa då kroppen bryts ned. Det är två mer ”tekniska” argument som ibland tas upp i debatten om dödshjälp som inte hör hemma där:

- Begreppet hjärndöd har införts. Detta är inget tillstånd av långvarigt lidande. Det är varken ett lidande eftersom den personen troligtvis inte är medveten om något, även om det har visat sig i något enskilda fall tidigare, då man hade sämre undersökningsmetoder, att man ställt en feldiagnos. Det är inte heller långvarigt eftersom hjärt- och lungverksamheten upphör inom 2-5 dagar sedan hjärnan helt blivit skadad av hjärnsvullnad.
- När dödsprocessen inträder hos en mycket gammal människa är det något som är uppenbart för en läkare och även i de flesta fall för de anhöriga. I dessa fall sätter man inte in ”extraordinära insatser” för att upprätthålla liv. Detta har inte betraktats som någon form av dödshjälp. Det är bra eftersom vi inte skall ”leka” Gud och försöka upprätthålla liv när Gud själv tydligt visar att tiden han bestämt för en människa kommit till sitt slut.

Debatten om dödshjälp gäller de människor som *lever* men som är långvarigt medvetlösa, har en obotlig sjukdom och svårt lidande. Dessa människor *lever* och alla former av dödshjälp, oavsett om det är att aktivt ta livet av dem genom att avbryta livsuppehållande behandling eller att passivt underlåta att hjälpa dem, är ett brott mot Gud och människor. Alla former av dödshjälp har i svensk lagstiftning jämförts med dråp eller mord. En sådan lagstiftning speglar på ett korrekt sätt vad dödshjälp är.

Stefan Hedkvist

Det långvariga kriget mot Gud

Henry M Morris

The Long War Against God –

The History and Impact of the Creation/Evolution Conflict

Baker Book House, Grand Rapids 1997.

(forts från nr 4/2000)

Den kristna moralens förfall

Evolutionsläran har inte endast underminerat kristen tro och lära, den har också lett till den kristna moralens förfall. Moralerna är i praktiken på utdöende. Tidigare ansågs sexuellt samliv före äktenskapet, otrohet, skilsmässa och homosexualitet allmänt sett som fel och omoraliskt. I vår tid är det de som förmanar mot denna praxis som betraktas som ”omoraliska” och kärlekslösa. Vi möter grov och ohämmad pornografi överallt, i litteratur, film, TV och på internet. Trots kvinnoaktivisters försök att stoppa prostitutionen ökar den alltmer. Även bland kristna, både vanligt lekfolk och deras ledare, är de moraliska normerna mycket lösare nu än bara för en generation sedan.

Enligt Henry Morris är evolutionsläran en av huvudorsakerna till förfallet. Han skriver i sin bok *The Long War Against God*:

Engagerade människor har satt i gång kampanjer mot pornografi, homosexuell proselytverksamhet och antibiblisk omoral i allmänhet, men har samtidigt i stort sett gått på ackord med de evolutionära tankarna som ligger bakom. De har inte förstått att det nyttar inget till att skära bort ogräset i hagen om man inte samtidigt drar upp roten ur jorden (s 132).

Morris visar hur alla sexuella synder i verkligheten är ett uppror mot den gudomligt instiftade familjen. Gud skapade man och kvinna och befallde dem att föda barn och uppfosta dem inom familjens trygga ram. Då Jesus fick frågor om skilsmässa, svarade han med att hänvisa till de två kapitlen om skapelsen i 1 Mos (Matt 19:4-6; jfr också Mark 10:6-9). På samma

sätt gör aposteln Paulus när han undervisar om förhållandet mellan man och kvinna (Ef 5:22 ff). Morris skriver:

Den ursprungliga befallningen – den första som Skaparen gav – var instiftelsen av det vi idag kallar ”kärnfamiljen” (man, hustru och barn) som den grundläggande institutionen i det mänskliga samhället. All mänsklig aktivitet skulle centreras omkring familjen. Omedelbart efter det att Gud hade gett denna grundläggande befallning, gav han människorna mandat att råda över skapelsen då han sa: ”*Var fruktsamma och föröka er och uppfyll jorden! Lägg den under er och råd över fiskarna i havet, över fåglarna under himmelen och över alla djur som rör sig på jorden.*” (1 Mos 1:28). Han hade allaredan sagt att de skulle råda ”över hela jorden” (v 26). Denna första befallning har Gud aldrig dragit tillbaka (s 133).

Denna befallning förstärks senare i Tio Guds bud, där ett bud föreskriver barnen att hedra sina föräldrar, ett annat förbjuder äktenskapsbrott, ett tredje förbjuder begäret till en annan mans hustru. Det tredje budet om att hålla sabbaten helig grundar sig på Guds vila på den sjunde dagen efter det att han skapat allting på sex dagar. Det första budet förbjuder alla slag av panteism/polyteism/humanism. Fem av buden är alltså direkt grundade på skapelseberättelsen.

Vår tids uppror mot Gud står i direkt relation till förkastandet av Guds skapelse och Bibelns skapelseberättelse. Skolor, högskolor och media har förhånat Bibelns skapelseberättelse i snart tre generationer och betraktat den som ingenting annat än myter och fabler. I vår tid skördar vi frukten av detta: ett djupt förakt för Guds bud.

Enligt evolutionsläran har människorna utvecklats från lägre former av liv, men utvecklingen fortsätter. Eftersom människan och därmed samhället hela tiden är under utveckling, kommer också etiken och moraluppfattningen att utveckla sig. I en sådan atmosfär kommer naturligtvis Bibelns oföränderliga bud och kristen etik att betraktas som bakåtsträvande och irrelevanta. Motståndarna påstår att eftersom Bibelns etik bygger på en biblisk skapelsetro, kan den inte ha något värde i en tid då man förkastat Bibelns skapelseberättelse. Istället för en moral baserad på Bibeln erbjuder evolutionismen full sexuell frihet. Äktenskapet och kärnfamiljen har ingen funktion längre i den fortsatta utvecklingen.

Även om många kristna inte inser att dagens sexuella omoral är en följd av förnekelsen av skapelsetron till fördel för evolutionen, förstår många evolutionära humanister detta mycket väl. Antropologen Bruce Grindal, professor vid Florida State University, inser att ”skapelsetron och dess my-

tologiska syn på världen är oupplösligt knutna till saker som angår sexuell moral" (*The Humanist* 43, 1983, s 19). Grindal är i likhet med flera andra evolutionära antropologer och humanister en varm försvarare av full sexuell frigörelse. Även om han är motståndare till biblisk skapelsetro och kristendom, underbygger han därmed Morris' teser om att förfallet i samhällsmoralen står i direkt relation till samhällets förnekelse av skapelsen.

Bibeln lär att sexuellt samliv av alla slag är syndigt med undantag för samlivet mellan man och kvinna förenade i äktenskapet. Den förbjuder sexuell aktivitet mellan två av samma kön eftersom homosexuell praxis förkastar själva Guds skapelse av människor till man och kvinna. "Någon 'kristen' homosexuell har försökt att omtolka de bibelställen som fördömer homosexualitet, men det är som att omtolka svart till vitt" (Morris, s 136).

Flera försvarare av homosexuell praxis bygger sitt försvar på evolutionära tankar. R. H. Dennison, professor i zoologi vid University of Wyoming, sammanfattar:

I evolutionen fungerar homosexualitet som spänningssänkande i det att den tillfredsställer parningspraxisen hos de mer dominerande hannarna ... homosexualitet bidrar också till utvecklingsprocessen eftersom den fungerar som en form av befolkningskontroll (*Intl. N.W. Guide Magazine*, aug 1987, s 6).

I samma tidskrift kommer Jakob Smit med följande påstående och förutsägelse i artikeln "In the Beginning – Homosexuality and evolution":

När olika beteenderestriktioner och gränser som förstör de homofila intimitet och erfarenhet blir borttagna, kommer detta att föra till en bättre värld för hela mänskligheten [sic]. Utan tvekan kommer detta att medföra ett betydande steg i utvecklingen (*Intl. N. W. Guide Magazine*, aug 1987).

Nedvärdering av livet

Medan man tidigare betraktade det ofödda livet som heligt och abort som mord, är det idag allmänt accepterat att barnet i sin mors liv inte nödvändigtvis har samma rättigheter som det födda livet. Fostrets liv betraktas inte längre som ett fullständigt mänskligt liv, och abort kan därför inte anses som mord, utan endast ett uttryck för kvinnans fria val. En sådan syn på det ofödda livet har blivit möjlig genom utvecklingslärans tanke om fostrets utveckling i sin mors liv som en rekapitulering av livets utveckling på jorden från lägre former för liv till dagens människa. Abortförsvararna menar att fostret i ett tidigt utvecklingsstadium har endast en "lägre"

form av liv och att det därför inte är en människa fullt och helt. Eftersom det inte är mord att ta livet av en fisk eller en apa, är det inte heller mord att avbryta fostrets liv på ett tidigt stadium, för i ett tidigt stadium befinner sig fostret på samma nivå som en fisk eller en apa.

I en artikel i *Los Angeles Times*, 29 jan 1989, skriver Elie A. Schneour, direktor vid Biosystems Research Institute i La Jolla, Kalifornien, följande:

Ontogeni rekapitulerar fylogeni. Detta är en grundläggande lärosats inom den moderna biologin som härletts ur evolutionsteorin. Den är ett anatema över all skapelsetro så väl som över dem som är motståndare till det fria urvalet. Ontogeni är en beskrivning av det befruktade äggets utvecklingsprocess från befruktningen till en fullt utvecklad och färdig levande organism. Fylogeni är historien om arternas utveckling, i detta fall människan. Under sin utveckling går det befruktade ägget under loppet av 38 veckor igenom något som faktiskt motsvarar en snabb genomgång av evolutionshistorien. Från en enkel urcell utvecklar sig fostret till något som liknar ett urdjur, vidare till något som liknar en fisk, en reptil, en fågel, ett däggdjur och till slut utvecklar det sig till ett mänskligt väsen. Det föreligger en oenighet bland vetenskapsmän om när i havandeskapet en människa kan sägas föreligga. Men det finns en generell enighet om att det inte sker före de tre första månaderna.

Inte alla vetenskapsmän godtar denna gamla rekapitulationsteori, som Ernst Haeckel lanserade på sin tid. Flera evolutionister, t ex Stephen Jay Gould, menar att teorin är fullständigt felaktig. Likväl fortsätter man att använda den som ett försvar för abort. Morris säger att vi kan med full rätt hålla ”detta evolutionära nonsens om rekapitulation ansvarigt för slakt av miljoner hjälplösa, ofödda barn – eller i alla fall för att ge den en pseudovetenskaplig motivering” (s 139).

Eftersom fostermord har blivit allmänt accepterat i samhället, ställer Morris frågan om vi i framtiden kan vänta oss att också barnamord kommer att accepteras. Han skriver:

Samma evolutionära utgångspunkt som brukas för att rättfärdiga abort, kan också användas för att rättfärdiga mord på oönskade barn, särskilt de som har födelseskador och sjukdomar som gör dem oförmögna att bidra till samhället senare ... Där befolkningsstillväxten fortsätter att öka, särskilt i överbefolkade och underutvecklade länder, kan man se en lösning på problemet genom mord på barn (s 140).

För många läsare kan detta låta otroligt och det finns säkert de som menar att så djupt kan inte människan falla att hon skulle ta livet av sin egen

avkomma. Men det finns faktiskt evolutionister som på fullt allvar sysslar med sådana tankar. I tidskriften *Science*, maj 1984, skriver Barbara Burke i en artikel kallad "Infanticide" ("Barnamord"):

Ibland några djurarter verkar barnamord vara en naturlig praxis. Kommer det efterhand att bli naturligt också för människan, som ett inslag av arvet efter våra djuriska förfäder? ... Charles Darwin anmärkte i *The Descent of Man* att barnamord sannolikt har varit ett hinder för överbefolkning genom merparten av människans historia.

Samtidigt med att man i allt större utsträckning accepterar abort, har också eutanasi eller barmhärtighetsmord blivit mer och mer accepterat. Eutanasi betraktas som "humant" eftersom det ger den som är dödligt sjuk eller som har stor smärta rätten till "en värdig död" (*eutanasia* betyder "smärtfri död"). Men i samma stund eutanasi accepteras som en möjlig lösning är det inte svårt att tänka sig att den kan användas för att avlägsna dem som på grund av sjukdom inte kan bidra till samhällets bästa, utan tvärtom ligger samhället till last. Barmhärtighetsmord av dödssjuka, hopplöst senila och alla dem som kräver att bli befriade från stor smärta, kan vara första steget till att betrakta eutanasi som en lösning också för andra grupper.

Professor Peter Singer, som kallar sig själv för "moralisk etiker" och var en av huvuddeltagarna vid konferensen för "The World Federation of Right-to-Die Societies" i San Francisco 1988, har uttryckt det så:

Människor med mentala defekter har ingen rätt till liv och därför bör de dräpas, antingen för att användas till mat – ifall vi skulle utveckla känsla för människokött – eller till vetenskapliga experiment. (Citerat av Martin Mawyer i *Fundamentalist Journal*, juni 1988).

Sådana extrema tankar är möjliga då man betraktar människan endast som ett djur. Ifall man dessutom tänker sig att människor med ett medfött handikapp är djur, som inte kan brukas till någonting utan endast är en börda för samhället, är det en logisk slutsats att ta livet av dem.

En annan av deltagarna vid den ovan nämnda konferensen i San Francisco var teologen Joseph Fletcher. Han är en varm försvarare av situationsetik och "Gud är död"-filosofi. Dessutom är han en av pionjärerna i "Rätten till död"-rörelsen. Han hävdade bl a att en människa "utan ett minimum av intelligens eller mental kapacitet inte är en person, oavsett hur många av dess organ som är aktiva ... (Idioter) är inte, var inte och

kommer aldrig att bli ansvariga. Idioter är med andra ord inte människor” (*Fundamentalist Journal*, juni 1988).

Världen har allredan sett – i Nazi-Tyskland – vad som kan ske när detta evolutionstänkande överförs till en hel grupp av människor som av eliten betraktas som obrukbara för samhället och därmed inte förtjänar att leva. Frukten av två generationers evolutionär rasism och Haeckels rekapitulationism blev det fruktansvärda Holocaust, folkmordet på judarna, men också en systematisk utrotning av psykiskt utvecklingshämmande och andra med obotliga defekter.

Enligt den heliga Skrift har varje människa ett unikt värde – oavsett om man är fri från skavanker eller har en funktionshämning av det ena eller andra slaget. ”Idioter” är också människor med samma rätt till liv som alla andra. En människa som kanske inte kan bidra så mycket till samhällets ”bästa” – det vill säga till materiell framgång och ekonomisk tillväxt – är likväl älskad av Gud och har fått sitt liv som en gåva från honom. Medan kristendomen upphöjer människan till den yppersta av Guds skapade varelser, degraderar utvecklingsläran människan till ett produktionsdjur som bara har något värde om hon är i stånd att producera något för samhället.

Berusningsmedel, kriminalitet och evolutionism

Darwinismen har självklart inte den direkta skulden till dagens narkotikamissbruk och kriminalitet, vilka båda har förekommit genom hela historien. Likväl menar Morris att mycket av dagens acceptering av narkotiska medel och psykologisering av de kriminella har sin grund i evolutionsläran. Han skriver:

Evolutionismen är människans försök till att förstå världen utan Gud, kriminalitet är människans olydnad mot Guds lag för människolivet och berusningsmedel representerar människans försök till att finna en ersättning för Gud på det andliga området. Allt är därmed relaterat till människans uppror mot hennes Skapare (s 144).

Sammanhanget mellan ökningen av alla typer av kriminalitet och evolutionismen är tydlig i det att dessa fenomen, för första gången i historien, bortförklaras och rättfärdigas ”vetenskapligt” utifrån deras antagna evolutionära sammanhang.

Den moderna droggkulturen uppstod under studentupproren på 60-talet. En varm försvarare och pådrivare för användandet av psykedeliska

(sinnesutvidgande) medel var Timothy Leary. Han var på den tiden professor i psykologi vid Harvard och en typisk evolutionär panteist. Han använde själv narkotiska medel i sitt sökande efter att bli ett med det "oberänsade". Han menade att dessa medel förde honom in i ett "högre" tillstånd av erfarenhet och hade en dämpande verkan på sinnena. De fungerade som "sakrament" i hans förnuftsförnekande religion och mysticism.

En annan inflytelserik pådrivare för denna nya kultur var den engelske författaren och filosofen Aldous Huxley – för övrigt en av The Beatles' stora förebilder. Aldous Huxley var ateist och en bitter motståndare till kristendomen. Han försvarade bruket av hallucinogena medel som ett sätt att uppleva "verkligheten" och hävdade att sådana medel var lösningen för en generation som hungrade efter transcendent (översinnlig) glädje. Ungdomar, som var uppfostrade i materialism av sina föräldrar, fick den "religiösa" upplevelse de längtat efter. Den andliga tomheten fylldes med upplevelser framkallade av narkotiska medel.

Dr. A. E. Wilder-Smith – kristen och anti-evolutionär vetenskapsman – skriver att föräldragenerationen hade frångått ungdomen all tro på en Gud eller högre makt. Det hade darwinismen för länge sedan sört för. "Men även om vår generation menar att den inte kan tro på Gud, har den likväl en stark längtan efter transcendens, evigt liv, mening och skönhet" (A. E. Wilder-Smith, *The Causes and Cure of the Drug Epidemic*, 1974, s 25).

Många andra faktorer har bidragit till dagens enorma narkotikamissbruk, men enligt Morris' uppfattning är den underliggande orsaken evolutionsläran. Evolutionen har underminerat all biblisk auktoritet och därmed fjärrat själva källan till äkta religiositet och sann tro. Det religiösa tomrummet som därmed uppstår, försöker nu många – särskilt unga människor – att fylla med upplevelser framkallade av narkotika och andra berusningsmedel.

Den ökande kriminaliteten och våldet i samhället hör mycket nära samman med ökningen av narkotikamissbruket. Samtidigt sprider sig uppfattningen att de kriminella egentligen inte bär ansvar för sina kriminella handlingar. Antingen är samhället i stort skyldigt till den ökande kriminaliteten, eller kan den skyllas på dåliga arvsanlag.

Detta sista påstående har hävdats alltsedan Darwins tid. Man har menat att det som idag betraktas som förbrytelser – tjuveri, våldtäkt och dråp – tidigare i utvecklingshistorien var en ganska normal företeelse i kampen för tillvaron. Evolutionister vill därmed inte rättfärdiga kriminellt beteende, men de menar att utvecklingsläran ger en fullständig för-

klaring till denna. Den bibliska förklaringen till allt våld och kriminalitet är självfallet människans synd – upproret mot Gud och hans ord.

Benägenheten att lägga skulden för antisocialt och kriminellt beteende på genetiska faktorer har också lett till nya idéer inom psykologin som kallas determinism och behaviorism. Dessa har i sin tur fått många kriminologer och jurister att betrakta kriminella som icke ansvariga för sina handlingar. När allt kommer omkring är de ju bara djur och deras beteende bestäms av deras egna arvsanlag, så varför skulle de då behöva straffas? En italiensk psykiater och kriminolog, Cesare Lombroso hävdade 1876 rentav att de kriminella egentligen inte var något annat än ett steg bakåt till ett tidigare utvecklingsstadium (se Morris, s 148).

Lombroso betraktas som den moderna vetenskapliga kriminologins fader. Där lägger man vikt vid både evolutionärt arv och den miljömässiga påverkningen som orsak till kriminalitet. Lombroso menade att många kriminella kunde kännas igen på deras apliknande fysiska och sociala karaktärsdrag. Denna teori avvisas idag men fortfarande är det många som hävdar att man ärver kriminellt beteende.

Det är kanske en grov förenkling att lägga skulden för de sista årtiond-ens enorma ökning av kriminaliteten på utvecklingsläran, men Morris menar att det i alla fall finns ett betydande sammanhang. Han skriver att utvecklingslärans utbredning i alla fall inte har bidragit till att bromsa upp den ökande kriminaliteten. Han citerar en humanistisk filosof, Will Durant, som säger:

Genom att framhålla evolutionen i stället för Gud som historiens orsak, fjärrade Darwin den teologiska basen för kristendomens morallag. En morallag som inte har någon fruktan för Gud är väldigt osäker ... Jag tror inte att människor är i stånd att upprätthålla social ordning och individuell anständighet utan fruktan för ett eller annat övernaturligt väsen som övervakar honom och som är i stånd att straffa honom (*Chicago Tribune, Syndicate*, april 1980).

Det anmärkningsvärda med detta uttalande är att Durant menar, att som humanist behöver *han* inte Gud, och likväl kan han utan problem anse att *samhället* behöver Gud!

* * *

Henry Morris visar i sin tankeväckande bok hur utvecklingstänkandet har påverkat hela samhället. Han visar på ett övertygande sätt hur evolutionismen genomsyrar och kontrollerar den moderna tanken inom snart

sagt alla vetenskaper. Han anser att han endast kunnat göra en ytlig analys. Likväl hoppas han att boken ska fungera som en väckarklocka för alla dem som fortfarande vill tro på Guds ord och de heliga Skrifternas beskrivning av Skaparen och hans skapelse.

De kristna ... må vakna och se de dödliga farorna som verkliga. Evolutionär humanism är mycket mer än bara en vetenskaplig teori. Den blir i allt högre grad framställd som den kommande världsreligionen, världskulturen och världsdominerande ideologin.

(Tidigare artiklar i samma ämne har varit införda i nr 4/1999, 1, 2 och 4/2000).

Egil Edvardsen

Homoerotik

Chrys C Caragounis

Homoerotik, I forntid och nutid – och den kristna församlingen.

XP Media, 2000. 107 sidor.

Författaren är professor i NT:s exegetik vid Lunds universitet och han har även undervisat i Uppsala, London och Leuven. I denna bok tar han upp frågan om homosexualitet utifrån NT:s syn. Redan av bokens titel kan man utläsa att man redan i forntiden diskuterade denna fråga. Här redogör författaren för den synen och gör en jämförelse med vår tids uppfattning. Mot bakgrunden av den ”moderna” synen blir det än mer angeläget att den kristna församlingen klargör sin uppfattning vägled av NT:s undervisning. I boken ges en ytterst angelägen undervisning, inte minst med tanke på hur även den kristna församlingen har tappat fattningen inför den högröstade debatt som förts under de senaste åren.

”Homosexualitet i strikt bemärkelse är inte ett modernt fenomen”. Så inleder Caragounis sin bok och visar hur förespråkare för utlevd homosexualitet passat på att göra sin röst hörd tillsammans med många andra minoriteter och förtryckta grupper. I det inledande kapitlet bemöter han de vanligaste påståendena från förespråkarna av homosexualitet. Det är framför allt tre påståenden:

1. Modern homosexualitet är genuin.
2. Homosexualitet är en medfödd läggning eller böjelse.
3. Den bibliska attityden till homosexualiteten är irrelevant idag.

Redan i GT finns det en klar undervisning om homosexualitet. Författaren ser detta i 1 Mos, i berättelsen om skapelsen och han ser det i framställningen om ordningen för äktenskapet. Dessa berättelser och deras placering i början av den heliga kanon visar att de är normerande för mänsklighetens fortsatta levnad och fortplantning. Vidare visar Gud genom sitt ord till Moses och till sitt folk Israel att de skulle ta sig till vara för de folks synder som de nu skulle möta i det utlovade landet. Moses förelägger folket

vid Sinai: ”Du skall inte ligga hos en man som man ligger hos en kvinna. Det är en styggelse” (3 Mos 18:22). Detta bud upprepas i kap 20: ”Om en man ligger hos en annan man som man ligger hos en kvinna, så gör de båda en styggelse. De skall straffas med döden ...”. Homosexualitet var inte ett okänt begrepp för israeliterna, de hade träffat på den bl a i Egypten. De förstod vad som avsågs när Herren säger: ”Ni skall inte göra som man gör i Egyptens land, där ni har bott. Inte heller skall ni göra som man gör i Kanaans land, dit jag vill föra er. ... Ni skall inte orena er med något av allt detta ...” (3 Mos 18:3,24).

NT ger också undervisning i denna fråga, även om det egentligen är få texter i NT som uttryckligen talar om homosexualitet. Detta betyder inte att frågan anses oviktig, utan att den etiska grundsynen klaggjorde att ett sådant beteende var oacceptabelt för en Jesu efterföljare. Sådana gärningar var resultat av en hednisk perversion på samma nivå som många andra hedniska drag, som de troende förväntades överge. Det är framför allt tre texter som tar upp detta ämne i NT: Rom 1:26-27, 1 Kor 6:9-10 och 1 Tim 1:9-10. Caragounis gör en grundlig genomgång av dessa texter och visar därmed att de har sin aktualitet också för vår tid och är i högsta grad relevanta. Vid genomgången av texten ur Romarbrevet där Paulus skriver om hur människorna, istället för att ge Gud äran för hans vishet och höghet, blev dåraktiga och hur deras intellekt fylldes av mörker, hur de gjorde anspråk på vishet men blev dårar, skriver Caragounis bl a: ”Dessa ord är lika aktuella i vår moderna tid, när de stora vetenskapliga framstegen har fått oss att överskatta våra prestationer och att inta en arrogant inställning till Bibelns vittnesbörd om Gud och hans frälsning” (sid 55). Det är mot bakgrunden av gudsfrånvändhet som Paulus behandlar frågan om homosexualitet. ”Vetenskapen om att vissa typer av homosexuellt leverne förklarades såsom ideella, såsom stabila relationer och såsom uttryck för en inre läggning, kunde inte dölja för Paulus att alla homosexuella handlingar var onaturliga, ohälsosamma och i strid med Guds skaparintention” (sid 56).

De som idag försvarar homosexuell livsform samtidigt som de talar om Bibelns irrelevanta undervisning i sammanhanget vet inte vad de talar om. Ibland har man talat om hur människorna på Bibelns tid hade en helt annan och okunnig syn på sin värld. Det gör man för att på det sättet få Bibelns undervisning att framstå såsom framsprungen ur ett synsätt präglad av antikens världsbild och människosyn. Denna försvagade och ovetenskapliga världsbild skulle i sin tur reducera Bibelns undervisning i frågor som dessa till, i bästa fall, ett intressant forskningsobjekt. De människor som då i debatten hävdar Bibelns undervisning förpassas naturligtvis till

samma intressesfär. Hur var då världsbilden i den grekiska idévärlden? ”Det var alltså välkänt, att universum är klotformat och fyllt med sfärer, att det finns stjärnor och planeter och att jorden roterar kring solen. Årets exakta längd (knappt sju minuter längre än den moderna mätningen!) var känd, liksom t ex jordens storlek, månens avstånd från jorden, samt att materia består av oändligt små atomer” (sid 81-82). Caragounis avslutar detta kapitel med orden: ”Men kärnan i NT:s budskap gäller inte vetenskapliga upptäckter eller yttranden. Det finns i själva verket inte några yttranden i NT som måste tolkas på ett sådant sätt att de är besvärande. NT:s centrala budskap har att göra med människans relation till Gud och till medmänniskorna, med hennes behov av förlåtelse, av befrielse från syndens fjättrar, och med hennes frälsning. Bara den som påstår att den moderna människan inte behöver Gud, förlåtelse, eller frälsning kan betrakta NT som irrelevant.”

Det är befriande att denna fråga tas upp till behandling utifrån NT:s syn, såsom Caragounis gör i denna bok. Befriande är det också att se hur just förlåtelsen lyfts fram såsom den enda hjälp som finns för denna och alla andra synder. Så hänvisar han också till t ex 1 Kor 9:10 och citerar: ”*Sådana var somliga av er, men ni har låtit tvätta er rena från dessa ting, ni har helgats och gjorts rättfärdiga genom Herren Jesu Kristi namn och genom vår Guds Ande.*”

Bokens avslutning är så värdefull att vi återger den ordagrant. ”Modern medicinsk vetenskap och psykiatri kan ha sina lösningar eller partiella lösningar. Församlingen har sin Herres lösning och måste vara trogen mot den. Församlingen har ingen rätt att kompromissa med Guds Ord. Sådana kompromisser inte bara underminerar församlingens vittnesbörd och försvagar dess budskap om frälsning, utan det innebär också att man förråder och sviker de människor som är i nöd. Dessa kompromisser kan bara leda till värre problem, eftersom de inte är Guds lösning.”

Den som följt debatten och har sett hur Bibelns undervisning allt mer trängts undan av bl a den humanetiska, evolutionära och därmed gudsfientliga uppfattningen kan bara gratulera förlaget och ta till sig bokens utomordentliga undervisning.

Alvar Svenson

Litteratur

Smaka och se att Herren är god
Bibelord från Svenska Folkbibeln för årets alla dagar.
XP Media förlag, 2000. 190 sidor.

Denna lilla bok är en samling av ”kända och mindre kända verser från Bibeln”, som det står i förordet. Det är alltså inga utläggningar utan endast bibelcitater som utgör denna boks innehåll. Det är någon eller några verser ur Bibeln som är ämnet för varje dag. Det innebär också att man kan använda den år efter år i den personliga andakten. Ett bra initiativ av förlaget att ge ut denna tidlösa skrift. Skrifter i andaktsyfte belastas ofta av bilder som ska smycka bibelordet men det förekommer inte här. En bok som är värd ett dagligt bruk. I förordet står det: ”Några få verser är inte mer än man kan läsa dem på bussen. Eller på lunchrasten. Eller i väntrummet. Eller på café-et. Eller ...”

Anden och Ordet
Nordeuropeisk Lutherakademis Symposium
2-5 September 1999, Helsingfors.
Göteborg 2000. 145 sidor.
Distribution: Fredrik Sidenvall.

Boken utgör en sammanställning av de föredrag som hölls under symposiet i Helsingfors, september –99. Redan i inledningsföredraget anges tonen för hela symposiet. Det är prosten Helge Hildén som bland annat säger om själva ämnet att ”det är brännande aktuellt och blottar avfallet inom våra kyrkor av idag; (1) inom deras teologi, där avståndstagandet från Bibeln som den enda bäraren av Andens verk ofta redan sedan sekler tillbaka satts i system; (2) inom deras förkunnelse, där samma tendens blivit särskild uppenbar under de senaste decennierna; och (3) inom den moderna ekuumeniken.”

Det är onekligen en skara kunniga och medvetna teologer man samlat till sitt symposium och Nordeuropeiska Lutherakademi (NELA) saknar inte ett brett kontaktnät också utom Norden. Här har man bl a samlat

teologer också från Tyskland och USA. Vid en genomgång av de olika föredragen finner man hos dessa teologer ett bekymmer över hur den lutherska bekännelsen har fått en allt mer undanskymd plats i de olika kyrkorna. Det kan väl knappast vara någon överdrift att påstå att den lutherska bekännelsen, av många teologer i folkkyrkorna, upplevs som en belastning, något som ”spökar” i bakgrunden. Men i dessa föredrag lyfts den lutherska bekännelsen fram och ges en framskjuten roll, vilket ger tyngd och styrka åt hela boken. Den lutherska bekännelsens levande och klara vittnesbörd medför också genomgående en frisk och sund undervisning. Man vill ge sin samtid hjälp att på nytt upptäcka de skatter som finns i arvet från reformatorerna. Här har NELA tagit på sig en stor och viktig uppgift: det finns säkert många inom dessa kyrkor som inte har en aning om vad Konkordieboken innehåller. Tyvärr är inte alla föredragen översatta till svenska, vilket gör att läsekretsen begränsas till de grupper som förstår främmande språk. Denna bok är väl värd att översättas till våra nordiska språk.

Initiativet till NELA är verkligen lovvärt, det behövs mycken forskning och undervisning i den lutherska teologin och läran. Teologin är ju inte en företeelse endast för teologer utan teologin måste ju komma också lekmanen till del för prövning. Den lutherska bekännelsen skrevs för att ena den lutherska kyrkan kring det gemensamma arvet, tron på den ofelbara och auktoritativa Skriften. Det budskapet var man beredd att kämpa, offra och till och med lida för, just för att människor skulle komma till tro och nå saligheten.

Per-Anders Grunnan

Kärlek, Sanning och Nåd –

Kristen katekes AD 2000

Kyrkliga förbundets Bokförlag, Göteborg. 190 sidor.

Per-Anders Grunnan är präst och lärare vid Ingermanländska kyrkans teologiska seminarium. Han tillhör de prästkandidater som förvägrades vigning för Svenska kyrkan på grund av sin inställning till kvinnopräster. Grunnan är en flitig debattör i kyrkliga tidskrifter och är tydlig i sin framställning. Denna bok är skriven som en modern katekes som följer den traditionella sammanställningen av Tio Guds bud, Trons artiklar, Bönen, Dopet, Avlösningen och Nattvarden. Den är pedagogiskt skriven med de förklaringar som Luther författade till buden och trosartiklarna, sedan följer Grunnans egna lite mer detaljerade förklaringar. De är många gånger träffande och informativa och har många bibelhänvisningar som styrker

det sagda. Det framgår tydligt att författaren är van att undervisa och att uttrycka sig i skrift.

Boken börjar med att tala om hur Gud uppenbarat sig och om Guds egenskaper, en viktig undervisning i en tid som i så hög utsträckning präglas av okunnighet och evolutionsteori.

Till vilka riktar sig då denna katekes? Läsaren är troligen i första hand den vuxne som vill ha undervisning i de grundläggande kristendomens frågor. De unga som inte är vana vid långa textavsnitt har troligen svårigheter att följa undervisningen. Tydligt är också att boken är skriven i en viss situation med vissa frågor som författaren är engagerad i. I avsnittet om rättfärdiggörelsen saknas undervisning om den objektiva rättfärdiggörelsen. Går vi till ämnet kyrkans ämbete, tas frågan upp om vilka som kan ikläda sig detta ämbete och boken hänvisar helt riktigt till NT:s undervisning om kvalifikationerna för en ämbetsinnehavare. Här avvisas ordningen inom folkkyrkorna med vigning av kvinnopräster, helt enligt NT:s undervisning. Vad man saknar här är en betoning på Guds skapelseordning och att detta sätter gränsen. I detta sammanhang kommer diskussionen om hur man ska ge en rätt själavård till de kvinnor som låtit viga sig till ämbetsinnehavare upp. Detta fokuserar problem som man borde ha besparat läsaren av en luthersk katekes (s 115-116). Den som ställer frågan hur han ska uppträda då en kvinnlig präst tjänstgör, får rådet att inte medverka vid sådan gudstjänst. Det är ett riktigt ställningstagande; det rådet borde sträckas ut till deltagande i gudstjänst med manlig präst som är en villolärare. Noteras kan att ingen undervisning om det allmänna prästadömet ges här.

När vi kommer fram till artikeln om Herrens Heliga Nattvard läser vi på sidan 181: "Nattvarden är så evangelisk till sitt väsen att det är svårt att sätta upp några bestämda regler, utan var och en får komma så ofta han vill och ta emot Kristi kropp och blod till syndernas förlåtelse". Det är lätt att komma vid sidan om begreppet "evangelisk" så att det skulle betyda detsamma som den liberala teologin lägger in i begreppet. Vi måste nog tänka oss att även om nattvarden är evangelisk till sin natur, betyder det inte att det inte finns regler för vem och vilka som får ta nattvarden. Nattvarden är inte endast en vertikal gemenskap mellan Gud och kommunikanten, det är samtidigt en horisontell gemenskap mellan nattvardsgästerna. När man knäfaller vid ett altare betyder det att man bekänner sig till det altarets förkunnelse och bekännelse. De människor som man firar nattvard med delar man också bekännelsen med. Petighet ligger utanför ramen för en recension av detta slag men en sak som nog skapar mer missförstånd än den upplyser skall sägas. På sid 181 står det t ex om nåden som räcket i nattvar-

den, ”Nåden från den heliga måltiden varar längre än vad man ibland tror.”
Ja, den nåd som räcker varar i evighet och det kan man nog ibland ha svårt
att tro. Det borde katekesen ha upplyst om. I en ny och reviderad upplaga
kan *Kärlek, Sanning och Nåd* bli en tillgång för undervisningen i försam-
lingen.

AS

Utblick över samtiden

”Biskopars ekonomisyn saknar stöd i Skriften”

Under denna rubrik ger *Finanstidningen* hemläxa till Svenska kyrkans biskopar.

”Biskoparna tror att skuldavskrivning är svaret på obalansen i världsekonomin. Frågan är om deras synsätt verkligen har någon grund i Bibeln”, skriver *Finanstidningen* 17/10 2000. Artikelns fortsätter med att säga att biskoparna har samma syn på ägande och fördelning som Ung vänster, Reclaim the Streets med flera. Artikelns författad av Helena Rivière och jämför på ett träffande sätt biskoparnas syn och Skriftens. Bland annat görs en jämförelse med den obarmhärtige tjänaren i Matt 18, han som fick hela skulden efterskönt men själv inte var beredd att efterskönt några ören. Artikelns avslutning är så träffande att vi citerar direkt ur den.

Det är tveksamt om Bibeln delar biskoparnas ljusa människosyn. I själva verket är nog människan så funtad att hon är sig själv närmast och ser till egen vinning och egna intressen i första hand. Det ser man i tio Guds bud bland annat. Det är en checklista för att hålla de vanligaste mänskliga svagheter under kontroll. Och det är inte för inte man ber högsta instans om att inte utsättas för frestelse. I annat fall åker man förr eller senare dit. Man faller. Frestelsen är helt enkelt människan övermäktig, hon har det inte i sig att stå emot.

Så biskoparnas förhoppning om en bättre värld med planekonomi, hinder för en fri och öppen handel och villkorlös skuldavskrivning tror jag inte på. Vi får nog vänta tills kommunismens lyckorike har infunnit sig och den nya människan har tagit världen i besittning ... Men än så länge lever vi i den gamla vanliga skapelsen, och om nu biskoparna tycker att själva ägandet är så belastat så kan de ju börja med att ge bort kyrkans egendomar först.

Där lär ju finnas en hel del att ta av. Nog är det märkligt att det är företrädare för näringslivet som visar biskoparna till Skriften! Det var nog en oväntad läxa för de ekonomiskt starka, men andligt så försvagade biskoparna.

Gaykulturen ett tecken på samhällets dekadens och moraliska förfall

Det är sångerskan Lena Andersson som skriver så i ett brev till den uppmärksamade Pride-festivalen. Hon fick en förfrågan om hon ville medverka vid lördagens schlagergala men hon vägrade att ställa upp. I tidningen

Kyrka och Folk 39/2000 kommenterar hennes brev till programledaren för festivalen. Bl a skrev hon i sitt brev ”att man genom förbön och frälsning kan bli befriad från homosexuell läggning ... Det är hela den här gaykulturen som breder ut sig i massmedia och överallt, den är jag emot”. KoF kommenterar: ”Väl att någon vågar säga sin mening!”

Ja, problemet är nog att modet sviker alltfler då festivaler av detta slag blir högljudda och talrika. De politiker som är ute efter röster och som vill göra sig populära deltar gärna i sådana festivaler, och ännu värre, kristna företrädare drar sig inte för att visa upp sig och utgöra föredöme för i synnerhet unga människor. Det var starkt av Lena Andersson att ta avstånd från den onaturliga gaykulturen.

Ny handbok för Svenska kyrkan

Svenska kyrkan ska anta en ny handbok och förslaget är nu ute på remiss. Det har orsakat mycket diskussion och särskilt de konservativa grupperna har reagerat häftigt mot det nya förslaget vars remisstid går ut den förste april. Vi har säkert anledning att återkomma till den nya handboken när den väl är antagen. Redan nu kan man av det som kommit fram i debatten förstå det allvarliga i själva förslaget. Ett nytt inslag är att förvandla Gud till ett neutrum, han får inte vara en maskulin person längre. Allt sådant ska bort, det anses tillhöra det förgångna patriarkatets tid. Språket ska vara inklusivt, heter det. Vad det blir av teologin kan var och en själv räkna ut. Den handbok som nu anses för gammal antogs så sent som 1986. Detta vittnar ju en del om den oro och osäkerhet som råder kring själva gudstjänsten och dess utformning.

I *Göteborgs Stiftstidning* (GST) nr 7/01 behandlas ett diskussionsinlägg. Det måste vara ett slag i ansiktet på det trogna kyrkfolket att möta en så eländig gudstjänstordning. Den kan inte annat än skapa förvirring och förtvivlan.

I artikeln kommenteras en feministteologs syn på det nya förslaget. Då gäller det begreppet synd och ondska. Det är Ninna Edgarh Beckman som representerar förbundet Kvinnor i Svenska kyrkan och dess teologigrupp. Enligt henne har temat synd och förlåtelse dominerat i svenskt gudstjänstliv från förra århundradets början. I 1986 års handbok reducerades detta till ett delmoment i högmässans inledning. I det nya förslaget finns ett alternativ där detta helt kan utgå. Hon erkänner att denna möjlighet kan missbrukas, men försvarar ändå handboks-kommitténs förslag. Enligt GST säger hon: ”En utarmning av kyrkans möjligheter att tala om synd och ondska vore förödande i en tid när vi alla behöver växa i ansvarighet, inte

minst i fråga om världsfattigdomen, miljön och arbetet för rättvisa och fred." Helt riktigt konstaterar GST att förvirringen är total vad gäller begreppet synd och ondska: "Alltså: när syndaren i gudstjänsten möter sin Herre och Gud ansikte mot ansikte, då skall hans tankar flyga ut i världen och syssla med allehanda sociala och politiska problem! Detta avslöjar ett beklämmande främlingskap för det fördolda livet med Kristus i Gud ... Syndarens möte med den helige och kärleksrike Guden måste präglas av självvransakan, ödmjukhet, personlig ärlighet och öppenhet. Denna prägel förverkligas inte genom att skryta med hur öppen och ärlig man är, såsom sker i handboksförslaget's beredelseord."

GST påminner om hur publikanen bad "Gud misskunda dig över mig syndare!" och Paulus: "Jag arma människa vem skall frälsa mig från denna dödens kropp?" I den gamla syndabekännelsen hette det: "jag fattig syndig människa ... jag har syndat ... jag har gjort det som är ont i dina ögon". Det kanske är lättare att bekänna andras synder, men det var ju mina synder som tyngde mitt samvete, det var dem jag behövde förlåtelse för. Det hjälper inte med nya handböcker mot synd och ondska. Det är något som vi människor alltid måste bekänna. Det ska naturligtvis inte dominera gudstjänsten: det ska evangelium göra. Men det går inte att komma runt det faktum att vi alla är syndare och behöver förlåtelse, det var därför vi kom till gudstjänsten.

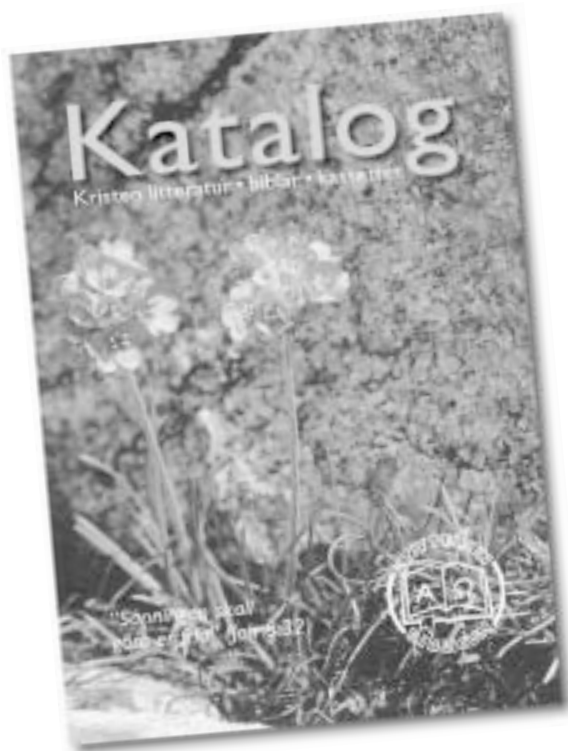
Motion mot samboförhållande avslagen på ungdomsforum

Vid EFS ungdomsforum på Mellansels folkhögskola den 3-6 januari diskuterades en inlämnad motion om samboförhållanden inom EFS. Motionen ställde krav på att särskilt barn- och ungdomsledare inte skulle leva under samboförhållanden, uppger *Budbäraren* 3/2001: "Våra ledare och anställda måste leva som de lär för att vara trovärdiga och goda förebilder", stod det bland annat i motionen. Ja, det är ju ett rimligt krav. Det gäller ju inte endast ledare på olika nivåer utan alla som bekänner sig till den kristna tron, att gärningar talar högre och tydligare än ord. Nu avslogs motionen bl a med argumentet att man vill inte ha bara elitkristna. "Ska vi bara ha elitkristna som ledare då kan jag sluta på en gång", sade en av talarna som yttrade sig mot motionen. Det är inte lätt att vara rådgivare när man själv tappat fotfästet. Glädjande att det finns de som vågar lägga fram en motion i en så känslig, och på många håll mycket infekterad, fråga.

AS

NY KATALOG!

Biblicums förlag

Med en förteckning över böcker, biblar
och kassetter som kan beställas från Biblicums förlag.

**Skriv till Biblicums förlag, N Stationsg 29, 287 72 Traryd,
eller e-mail carl.peterson@rixtele.com
och be om att få den nya katalogen.**

Vädjan om hjälp

■ Vi vädjar till alle som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701

Postgiro Sverige 15 23 35-6

Bankgiro Norge 7877.08.15400 (obs! Nytt bankgironr.)

Leonia Finland 800054-1094992

■ Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlegade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro* och *historiska fakta om Bibeln*.

■ Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkargatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Tidskriftens expedition:

Carl Peterson, N. Stationsg. 29, 287 72 Traryd
Tel 0433/62580. E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård
Tel 51617540. E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no

Biblicum på internet: www.biblicum.org